

VÅREN 2022 - SALGSUTSTILLING I OSLO – KATALOG 49 – III

NORSK KUNST

1809 – 1954

KULTURFORMIDLING I 30 ÅR
GALLERI BYGDØY ALLÉ – KUNSTANTIKVARIAT PAMA – OSLO
1992 – 2022

KVINNELIGE KUNSTNERE

JOHANNA (BERGE) BUGGE	MARIE HAUGE	TUPSY JEBE	JULIANE LANGBERG
HILDUR N. PRAHL	HELGA RING REUSCH	MENGA SCHJELDERUP-EBBE	

MANNLIGE KUNSTNERE

MAGNUS BAGGE	JOHAN BENNETTER	HALVARD BLEKASTAD	ERIK BODOM	KNUD BAADE
HANS DAHL	SIGWALD DAHL	KARL EDVARD DIRIKS	AXEL ENDER	JOACHIM FRICH
JOACHIM FRICH	HANS FREDRIK GUDE	JOHAN GØRBITZ	HANS HEYERDAHL	THOROLF HOLMBOE
LAURITZ HAALAND	FRITS JENSEN	HJALMAR JOHNSSEN	EDVARD MUNCH	AMALDUS NIELSEN
JENS RICHARD NILSEN	LORENZ NORBERG	AXEL NORDGREN	ADELSTEEN NORMANN	JONAS N. PRAHM
EDVARD SKARI	CHRISTIAN SKREDSVIG	HENRIK SØRENSEN	JØRGEN SØRENSEN	FRITS THAULOW
RUDOLPH THYGESEN	ADOLPH TIDEMAND	EVEN ULVING	DAGFINN WERENSKIOLD	KNUT YRAN

SALGSUTSTILLING I OSLO VÅREN 2022

NORSK KUNST

1809 - 1954

UTSTILLINGSÅPNING TORSDAG 24. MARS, KL. 18.00

BYGDØY ALLÉ 67

DETTE SKJER SAMTIDIG MED UTSTILLINGSÅPNINGEN
AV VÅRE TO ØVRIGE KATALOGER DENNE VÅREN:

KATALOG 49 I - II

«UTVALGTE NORSKE KULTUROBJEKTER»

&

«PETER C.F. WERGMANN'S STORE BYPROSPEKTER»

ÅPNINGSTIDER

Tirsdag – Fredag 12 – 18, Lørdag & Søndag 12 – 16

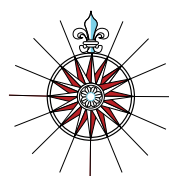
Eller etter avtale

Ansvarlig for tekster og katalogisering:

Pål Sagen

Tel: (+47) 928 18 465

post@galleribygdoyalles.no

GALLERI BYGDØY ALLÉ

KUNSTANTIKVARIAT PAMA

NORSK KUNST | ANTİKKE KART OG SJELDNE BØKER | BYPROSPEKTER | HÅNDSKRIFTER

BYGDØY ALLÉ 67, 0265 OSLO, NORWAY • TLF: (+ 47) 22 44 06 00 • FAX: (+47) 22 44 06 01
E-MAIL: POST@GALLERIBYGDYOYALLE.NO • INTERNET: WWW.GALLERIBYGDYOYALLE.NO

OBJEKTENES REKKEFØLGE I KATALOGEN ER FORSØKT HOLDT KRONOLOGISK FRA 1809 OG FREM TIL 1954. DETTE ER BASERT PÅ KONKRETE DATERINGER ELLER EVENTUELT ANDRE INDIKASJONER, MEN MED ALLE NØDVENDIGE FORBEHOLD

FORKLARINGER

Objektene er beskrevet så nøye som mulig og garanteres ekte.

Prisene er oppgitt i norske kroner og inkluderer alle omkostninger.

På kunsten tilkommer 5% BKH - Kunstavgift

VENNLIGST BEMERK

KATALOGEN BLIR UTGITT EN TID FØR ÅPNINGEN AV UTSTILLINGEN.

DET ER DERFOR MULIG Å BESTILLE FRA DENNE KATALOGEN FØR

TORS DAG 24. MARS KL. 18.00

145 ÅR MED NORSK KUNST OG 30 ÅR MED KULTURFORMIDLING

Hans Dahl (Granvin i Hardanger 1849 – Berlin 1937)
«Seterjentens søndag - Bergidyll»

Det er med stor glede vi presenterer denne katalogen helt og holdent viet eldre norsk kunst. Selv synes vi denne er godt tilpasset 2022, nettopp når vi ønsker å markere at Galleri Bygdøy Allé – Kunstantikvariat PAMA fyller 30 år.

Katalogen er bygget opp etter en antatt kronologi. Fra Johan Gørbitz' miniatyr fra 1809 malt i kunstmetropolen Paris, og frem til sterkt franskinspirerte Henrik Sørensen og hans maleri i fra Vinje i Telemark 1954.

Vi får ta del i flere hovedtrekk i den norske kunstutviklingen etter 1814. Og for en reise Norge og norsk kunst har vært i gjennom. Fra tidlig 1800 og et av Europas fattigste land til en nesten utrolig velstandssøkning med særlig akselerering etter 1945. Og mye av kunstuttrykkene reflekterer selvfølgelig samfunnsutviklingen til enhver tid. Sånn sett bidrar OL-design fra 1952 til å utfylle noe av bildet. Norsk kunsthistorie er en stolt reise.

Selv om katalogen starter og slutter med en viss fransk innflytelse, er det mange andre avgjørende impulser gjennom historien. Vi vil her få lov å fremføre vårt syn om ikke kunstnere som Adolph Tidemand og Hans Gude i

spissen hadde utført det de gjorde i Düsseldorf på midten av 1800-tallet, hadde den norske kunsten og vår kunsthistorie i dag antagelig fremstått langt fattigere.

Ellers er det interessant å merke seg at blant de 41 representerte kunstnere i katalogen er syv kvinnelige. Når vi kjenner til samfunnsforholdene i eldre tider er det lett å forstå at det var langt mer vanskelig for kvinner enn for menn å slå inn på en kanskje ofte usikker kunstnerkarriere. Alle de syv kvinnelige kunstnere i katalogen må mer eller mindre kunne klasifiseres som sjeldent fremme i markedet.

God fornøyelse og håper å se mange av dere i Galleriet under utstillingen.

Oslo, mars 2022

Pål Sagen

Galleri Bygdøy Allé – Kunstantikvariat PAMA

NORSK KUNST

1809 – 1954

NORSK KUNSTNER SOM KOM TIL PARIS ALLEREDE I 1809
ET KUNSTVERK SOM PORTRETTSMYKKE

1. JOHAN GÖRBITZ (SANDVIKEN VED BERGEN 1782 – CHRISTIANIA 1853)

«PORTRETT AV EN HERREMANN 1809»

Miniatyrmaleri, tempera på elfenbensplate bak glass, selve maleriet 7,2x6,2cm, med monteringen 11,8x10,5cm

Maleriet er i bildet sirlig signert og datert: «Görbitz 1809». Signert på baksiden: Görbitz

I originalmonteringen med rød fløyel.

Trolig utført i København.

Johan Gørbitz studerte på Kunstakademiet i København 1798 – 1802, et mellomværende i Bergen 1802 – 05, før tilbake til København 1805 – 07. På reise til Dresden i 1807 må han ha møtt Caspar David Friedrich da han har tegnet hans portrett. Senere flyttet han til Paris nettopp i 1809 og arbeidet i atelieret til Antoine-Jean Gros. Han returnerte til Norge i 1836.

Dette nydelige miniatyrportrettet er et sjeldent kunstverk i norsk kunsthistorie. Elegant utført av et betydelig talent i tegning og maling. Utrolig morsomt at det både er signert og datert. Nasjonalmuseet innehar en samling med Gørbitz' miniatyrer, men de færreste er signert eller datert.

Proveniens: Dr. Alexander Malthe og søster Lina Johannesen gift Malthe, videre frem til nå i Malthefamilien. Bildet har siden tidlig 1900-tallet hengt i en leilighet på Gimle Terrasse på Frogner i Oslo

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind I, 1982

12 000,-

ET KARAKTERPORTRETT MALT I LUSTER 1833

2. KNUT BAADE (SKJOLD 1808 – MÜNCHEN 1879)

«PORTRETT AV PROST HANS HARTVIG IRGENS 1833»

Olje på lerret, 55x45,5cm

Signert og datert til venstre mot midten: K. Baade 1833

Vakkert utført portrett av daværende sogneprest i Hafslo i Sogn (nå Luster), Hans Hartvig Irgens (1804 – 1888). Hans Hartvig var sønn av sorenskriver og stortingsmann Lars Johannes Irgens (Grue 1775 – Luster 1830). I 1839 ble Hans Hartvig gift med Anne Adriane, søsteren til maleren Baade.

Allerede 15 år gammel var Knud Baade elev i portrettmaleri hos Carl P. Lehmann i Bergen, videre studier i København og undervisning hos selveste C.W. Eckersberg. Etterpå livnærte han seg en stund som portrettmaler i Christiania. Hans far ble sorenskriver i Solvorn ved Lustrafjorden i 1831 og familien bosatte seg da her. Senere skulle Knut Baade bli en berømt maler med stor karriere også i utlandet. Det videre grunnlaget ble lagt gjennom studier hos J.C. Dahl i Dresden og akademilære i München, hovedstaden i Bayern som fra 1845 ble hans faste tilholdssted livet ut.

Proveniens: Privat samling i Bærum

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind I, 1982

20 000,-

3. JOHAN GØRBITZ (SANDVIKEN VED BERGEN 1782 – CHRISTIANIA 1853)

«FJELLGÅRD I SAVOIA, 1809»

Olje på lerret, 35,5x45,5cm

Signert og datert nede til venstre på brønnen: J. Gørbitz 1834

Original etikett bak på originalrammen med kunstnerens påskrift.

I 1833 – 34 var Johan Gørbitz i Savoia som ligger i området mellom Genève og Mont Blanc. Som nevnt i utstillingskatalogen fra Nordnorsk Kunstmuseum og Bergen Kunstmuseum, har kunstneren konsentrert seg om en idyllisk fremstilling av fjellgård, fremfor å skildre en dramatisk alpenatur. Katalogen nevner at Gørbitz som kunstner tilhører en klassisistisk, før-romantisk tradisjon.

Jacob Munch og Johan Gørbitz er antagelig de to første kunstnerne i Norge som fant inspirasjon fra fransk kunst.

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind I, 1982, «Den ville natur, Sveitsisk og Norsk Romantikk. Malerier fra Asbjørn Lundes samling, New York». Nordnorsk Kunstmuseum 2007 og Bergen Museum 2008. Maleriet til Gørbitz var innlånt fra en norsk samling og er omtalt på side 23 i katalogen og avbildet på side. 21

35 000,-

4. JOHAN GÖRBITZ

«PORTRETT AV NICOLAI JOHAN LOHMAN KROG 1839»

Pastell på papir, originalt lagt på papp, 36,5x30,8cm

Signert og datert på tvers på til høyre på midten: J. Görbitz 1839

Originalrammen. Rester av etikett bak på rammen: «...Christiania...»

Den portretterte Nicolai Johan Lohmann Krog (Drangedal 1787 – 1856) var norsk offiser og embetsmann. Fra 1809 underviste han ved Krigsskolen og fra 1817 var han skolens sjef. Han var adjutant for Carl XIII i 1815. Fra 1821 var han konstituert som statsråd og fra 1822 sjef for Armédepartementet. Til tider også sjef for Marine- og Revisjonsdepartementet. Da Görbitz malte pastellen i 1839 var Krog i 1836 blitt førstestatsråd, noe han var i 19 år, fra 1836 til 1855. Det meste av tiden var han underordnet en stattholder, men i perioden 1840 – 41 etter grev Wedel Jarlsbergs død, var han alene rikets fremste mann etter Karl Johan.

9 000,-

5. JOACHIM FRICH

(BERGEN 1810 – CHRISTIANIA 1858)

«FRA ET NORSK DALFØRE I AFTENBELYSNING»

Det er antatt at motivet er fra Mjeldalen på Osterøy i Hordaland, Haus prestegjeld

Olje på plate, 24x31cm, usignert

Fin, gammel ramme

Selv om maleriet ikke er signert, er det med overbevisning at dette vakre bildet presenteres som utført av Joachim Frich, dette ut fra malermåten og teknikk.

Joachim Frich hører på en måte til i en mellomgenerasjon blant Norges viktigste 1800-talls kunstnere fra romantikken. Han faller litt mellom Johannes Flintoe og Johan Christian Dahl på den ene siden og de noe senere Düsseldorfmalerne på den andre siden. En kort periode var han elev hos Dahl i Dresden, og han var også innom akademiet i München. Frich var en av initiativtagerne og stifterne av «Foreningen til Norske Fortids Mindemærkers Bevaring i 1844» (Fordtidsminneforeningen).

18 000,-

MED TILKNYTNING TIL «ØSTRE
NØSTE», EN AV DE STORE LYSTGÅRDENE
I LIER VED DRAMMEN
OG FAMILIENE KJERULF OG KREFTING.
UTFØRT I 1848

**6. JONAS NICOLAI PRAHM
(KONGSBERG 1816 – KRAGERØ 1878)**

“Sorenskriver Martin Kjerulf og hans kone Anna
Hermine, født Krefting”

To tegninger, hver ca. 21x13,5cm

Begge signert og datert: 6/4- 48 J.N. Prahm

I originalrammene.

Det er meget sjeldent å se originalarbeider utført av
J.N. Prahm.

Jonas Nicolai Prahms far kom fra Danmark og slo seg
ned på Kongsberg som myntmester. Jonas N. Prahm
mistet tidlig begge foreldrene, men skaffet seg en
akademisk utdannelse og virket siden som skolelærer,
litterat og prospekttegner. Prahm var en pionér
i oppdagelsen av den norske fjellheimen og var
representert med fire tegninger i Nasjonalmuseets
utstilling «Oppdagelsen av fjellet» i 2008.

Sorenskriver Martin Kjerulf (Toten 1789 – Lier 1848)
ble i 1814 gift med Anna Hermine Krefting (1792 –
1880). Martin Kjerulf hadde fra 1821 hjemmel på
staselige Østre Nøste (Gnr. 15) i Lier ved Drammen
etter konkurskjøp pålydene 5433 spd. fra kjøpmann
Johan Winsnes konkursbo. Med Kjerulfs benyttelse
av Østre Nøste som permanent bolig var det slutt for
lystgårdslivet (Se Sellæg side 132). Etter Kjerulfs død
i 1848 ikke lang tid etter at han ble tegnet av Prahm,
solgte enkefru Kjerulf (født Krefting) til fire kjøpere
i 1870-årene. I 1887 rammet en tragisk brann gården
og flere bygninger gikk tapt. Senere ble gården
splittet opp og området kraftig utbygget.

Litteratur: Jo Sellæg «Drammen – blott til lyst,
Lystgårdene i og rundt Drammen 1700 – 1860»
Drammen 2014, «Østre Nøste i Lier – omkring 1764, se
side 132 - 133

8 000,-

MALERI FRA REVOLUSJONSÅRET 1848

7. MAGNUS THULSTRUP BAGGE (KRISTIANSUND 1825 – TYSKLAND 1894)

«ET NORSK DALFØRE 1848»

Olje på malerplate, 13,5x19cm

Signert og datert nede til høyre: M. Bagge 1848

Malerier av Magnus Bagge dukker ikke ofte opp. Han var innom Tegneskolen i Christiania før opphold i København ved Kunstakademiet 1844 – 47. Elev av Hans Fr. Gudes tyske venn og reisekamerat August Leu i Düsseldorf første del av 1850-tallet. Bagge skal ha undervist unge Henrik Ibsen i malerkunst, og historien sier at Ibsen brukte Bagge som modell for Hjalmar Ekdal i «Vildanden». Undertegnede må faktisk få lov til å skryte litt av at han helt tilbake i 1984 formidlet til Nasjonalgalleriet fra en privatsamling i Oslo det som anses være kunstnerens hovedverk «Fra Labrofosen 1847».

«Revolusjonsåret 1848» er viktig i norsk kunsthistorie. Året da de utenlandsboende norske kunstnerne vendte hjem til tryggere omgivelser og for en kort periode 1848/49 skapte en kreativ smeltedigel i Christiania. Og 1848 var året da Tidemand og Gude utførte første versjon av «Brudeferden».

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind I, 1982, Nasjonalgalleriet «Katalog norske malerier» Oslo 1992

12 000,-

8. ADOLPH TIDEMAND (MANDAL 1814 – CHRISTIANIA 1876)

«STUDIE AV ET KVINNEANSIKT»

Olje på lerret, 39,3x32cm

Signert risset i våt maling nede til venstre: Ad Tidemand

Vakkert malt studie som nylig kom frem i lyset igjen etter at det for flere tiårsiden var hos Kaare Berntsen. Maleriet er ikke datert, men er trolig utført i 1840- 50-årene.

(Uten årstall som veileder er det ikke så enkelt å bestemme om maleriet er listet opp i Dietrichsons fortegnelse).

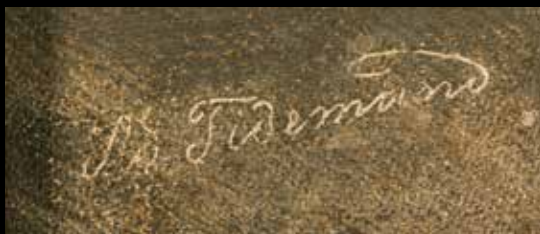
“Adolph Tidemand var en dyktig portrettmaler, og i hans produksjon finnes det en rekke portretter, spesielt fra 1840 – 1850 årene. Hans kunnskaper innen portrettmaleriet ble ervervet under studietiden ved kunstakademiet i Düsseldorf i årene 1837-1841. Lærerne ved akademiet, Friedrich Wilhelm Schadow og Theodor Hildebrandt var kjent for sine portretter; Schadow for en uttrykksfull portrettkunst der modellen gjerne ses i halvfigur mot en mørkere bakgrunn, Hildebrandt for sin dyktighet i gjengivelse av stofflighet”.

Se Tone Klev Furnes i «Adolph Tidemand (1814-1876)», s. 50.

Proveniens: Gammel etikett og inventarnummer på rammen fra Galleri Kaare Berntsen, privat samling i Drammen

Litteratur: L. Dietrichson «Adolph Tidemand, hans Liv og hans Værker» Christiania 1878, Tone Klev Furnes «Adolph Tidemand 1814 – 1876» Oslo 2019

60 000,-

«PERSON- OG FOLKELIVSMALEREN I NORSK 1800-TALLSKUNST»

EN SJELDEN ANLEDNING: EN AV VÅRE TIDLIGE «DÜSSELDORFERE»
SOM VAR KUNSTNER, PREST OG STORTINGSMANN.
DETTE ER OGSÅ HISTORIEN OM EN EMBETSMANNSFAMILIE

9. FREDERIK NICOLAI (FRITS) JENSEN (BERGEN 1818 – STEIGEN, NORDLAND 1870)

«KUNSTNERENS SVIGERINNE OG BRORENS
KONE, BIRGITTE MARIE JENSEN, FØDT
LORCK»

Olje på lerret, 60,5x50cm. Usignert. Høyst trolig malt i
1851

Hun var født i Trondheim 1831 og døde i Kristiania
1908. Hun var datter av handelsmann og konsul i
Trondheim Jens Schive Lorck. Hun ble gift i 1850 med
Christian Jensen.

Påskrifter på baksiden utført av familien i forbindelse
med markering av 100-årsdagen for hennes døde i
1931. Også med påskrift «Malt i Bergen ca. 1851». På
rammens bakside messingskilt «Statsrådinne Jensen –
Birgitte Marie f. Lorck 1831 – 1908»

«KUNSTNERENS MOR, JOHANNE MARIE
JENSEN, FØDT PROM»

Olje på lerret, 73x61cm. Usignert. Høyst trolig malt i
1851

Etiketter med opplysninger på baksiden, også med
opplysninger at det er malt i 1851.

Johanne Marie ble født i Bergen 1793 og døde i
Christiania 1878. Hun ble gift med Jens Johann Jensen
i Bergen 1817. Ektemannen var født i Husum 1784, men
døde allerede i Bergen 1824. Sammen med krigsråd
Kahrs drev han manufakturavdeling i Domkirkegaten
2. Både Kahrs og Jensen døde omtrent på samme tid
og det ble umulig for kunstnerens mor å fortsette
forretningen. Hun forsøkte seg med en virksomhet i
Øvregaten, men også det ble utfordrende. Hun startet
så en småbarnsskole i Bergen som hun drev i 30 år. Sine
siste år tilbrakte hun i Christiania der hun i 1878 ble
gravlagt på Vår Frelses gravlund.

«KUNSTNERENS BROR, SENERE STATSRAAD
CHRISTIAN JENSEN»

Olje på lerret, 46x33cm. Usignert. Høyst trolig malt i
1851

Etikett på blindrammen og på rammens bakside.

Christian Jensen var født i Bergen 1823 og døde i
Kristiania 1884. Gjorde karriere i statsapparatet,
borgermester i Christiania 1869 og ble statsråd i 1879
frem til riksstrettsdommen i statsrådssaken 24. mars
1884.

Det må kunne karakteriseres som litt oppsiktsvekkende at vi kan presentere tre malerier utført av Frits Nicolai Prom Jensen. Undertegnede har tidligere ikke sett malerier av ham i markedet. Han var representert med to arbeider på Norges Jubileumsutstilling i 1914, listet i samlingen til KODE, Bergen, men ikke representert i Nasjonalmuseet.

Frederik Nicolai Jensen, født i Bergen 1818, var på Den kgl. Tegneskole 1837 og 1839 og elev hos Hans Leganger Reusch i Bergen 1837 – 39.

Det spesielle er at han tok teologisk embetseksamen i 1840 parallelt med kunstundervisning. Så gikk kunstnerbanen videre til akademiet i Düsseldorf under Carl Sohn fra 1841 til 1845. Han hadde her tett omgang med blant annet Hans Gude og flere kjente tyske kunstnere som Albert Flamm, Oswald Achenbach, Friedrich Lessing, Henry Ritter og Rudolf Jordan. Han var i München og Italia 1846 og på en ny utenlandsreise i 1851.

Vinteren 1845 – 46 tilbrakte Jensen i Bergen og malte en rekke portretter. Hans mest kjente verk er «Ingeborg ved havet» (KODE Bergen) som ble malt i Italia 1846. Mot 1850 samarbeidet han med Ole Bull og det første norske teater i Bergen. Men å leve av kunsten i Norge på denne tiden var overhodet ikke lett. I 1854 tok han prestekallet som sogneprest i Bø i Vesterålen og var fra 1863 i Steigen. Noen portretter skal disse årene ha blitt utført samt noen landskaper fra Nordland. Han hadde ingen offentlige utstillinger vi kjenner til. Han var stortingsmann i årene 1862 – 64. Fredrik Nicolai Jensen ble begravet på Hamarøy.

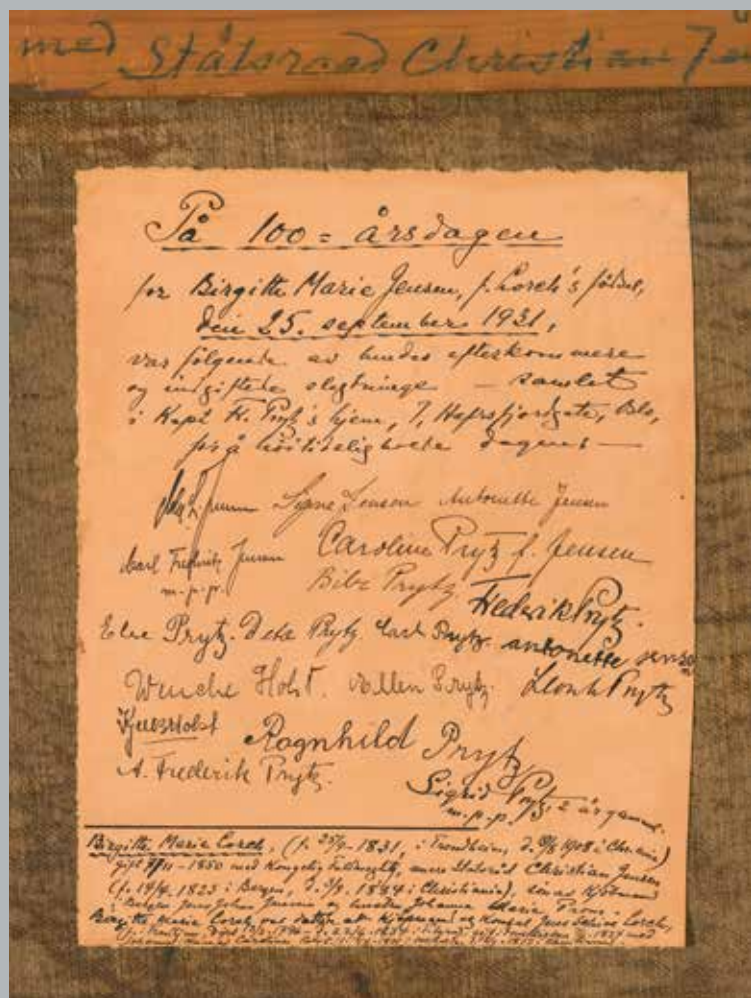
Familien til Frits Jensen var av kjøpmann og embetsslekt og dette reflekterer sikkert motivkretsen i hvert fall rundt portrettene hans. De tre maleriene av moren, broren (senere statsråd Jensen) og svigerinnen har til nylig vært i familiegrenene, og de er altså trolig malt i Bergen omkring 1851. Maleriene er svært dyktig teknisk utført. Omtrent alle kjente verk av Jensen er usignerte, og det betyr at eierhistorikken har alt å si for bestemmelse av autenticiteten. De tre bildene har originalrammene og har på baksidene påskrevet informasjon om maleren og personene som er portrettert.

Proveniens: Familien Jensen Prom i Kristiania/Oslo. Frits Jensen var gift med tyske Ursula Franziska Schwaighart, og til sammen fikk de åtte barn derav datteren Thora Alfild født i Vesterålen 1863. Denne gifter seg med presten Kristen Saarheim og de bor i New York fra 1886 til ca. 1894 da han blir sogneprest i Sundalen, Indre Nordmøre. Familien flytter så til Kristiania i 1905 og Thora blir enke i 1909. Hun står som utlåner benevnt «Tilh. Fru sogneprest Saarheim, Kristiania» av to malerier fra sin samling av Frits Jensen «Selvportræt» og «Italienerinden» på Norges Jubileumsutstilling 1914.

Til de tre maleriene vi presenterer medfølger en del familiefotografier og slektsdokumenter rundt familien Jensen Prom.

Litteratur: Bergen Billedgalleri (nå KODE) «Maleri – Skulptur» Bergen 1963, Høiesterettsadvokat Chr. L. Jensen «Optegnelser om de norske grener av slekterne JENSEN fra Mildstedt Hertugdømmet Schlesvig og PROM fra Slagelse i Sjælland». Trykt som manuskript Emil Moestue AS, Oslo 1934, katalogen til Norges Jubileumsutstilling 1914 (se katalognummer 192 og 193), Norsk kunstnerleksikon bind II, 1983

40 000,-

ET «GJENOPPDAGET» VERK I NORSK ROMANTISK LANDSKAPSKUNST
MED EN STERK PROVENIENS OG UTSTILLINGSHISTORIKK

10. ERIK BODOM (VESTBY 1829 – DÜSSELDORF 1858)

«UTSYN OVER ET VIDT SKOGLANDSKAP MED EN REV PÅ STIEN, 1850»

Olje på lerret, 49,5x74cm

Signert og datert nede til høyre: «E. B. 1850»

Diverse gamle påskrifter med interessant informasjon på blindrammen. Se under proveniensen

Dette stemningsfulle, tidlige daterte maleriet forteller mye om hvorfor Erik Bodom var en beundrer av August Cappelen's kunst. Bodom var elev på Tegneskolen under Johannes Flintoe og hadde i tillegg undervisning med Hans Gude i Christiania 1848. Bodom fulgte med sistnevnte til Düsseldorf og ble en etablert kunstner i Tyskland. Allerede i 1853 ble han utnevnt til æresmedlem av det kgl. Akademi i Amsterdam. Men med bakgrunn i hyppige studiereiser til Norge forble motivene norske, og han har blant annet malt flere verk fra Nordmarka.

I 1851 reiste Erik Bodom og Lars Hertervig sammen til Düsseldorf og høsten 1853/vinteren 1854 veiledet Bodom landsmannen i malerkunsten. Selv om de to malerisk etter hvert gikk i to litt ulike retninger, har de altså et felles kunstnerisk opphav.

Utstilling: Christiania Kunstforening 1850

Proveniensen: Utloddet i Christiania Kunstforening 1850, familien Aars, én påskrift «Tilh...Aars...Skolebestyrer...», en annen «Harald Aars Fagerborggt. 13», dette er den kjente arkitekt og byarkitekt i Kristiania/Oslo, Harald Aars (Kristiania 1875 – Oslo 1945). Harald var sønn av Jonathan Aars som i 1890 var en av grunnleggerne av skolen «Aars og Voss». Harald Aars stod bak blant annet en rekke flotte villaer i Oslo. En var hans egen i Fagerborggt. 13 der maleriet prydet vegg gjennom mange år, senere får vi vite: «Kjøpt av Nils Steen 1946», antagelig på auksjon, det gikk så videre til Petter Emil Steen, Gjettem gård i Bærum på 1970-tallet

65 000,-

11. JOHAN JACOB BENNETTER (SOLA 1822 – 1904)

«FRA ET NORSK KYSTMILJØ»

(Trolig malt i 1852)

Olje på lerret, 27,5x40,6cm

Signert nede til venstre og noe utydelig datert: J. Bennetter 15. Juli 1852 (Siste siffer noe utydelig)

Etikett på blindrammen: «J. Bennetter Parti ved Bergens Land (?) Priis 40 Spd (?)»

Merket «No 90» på ramme og blindrammen, (der også utydelig påskrevet).

Proveniens: Påskrift «Gross. Peder P. Næslein», privat samling Stavanger

Johan Jacob Bennetter er en av våre betydeligste marinemalere. Sjø og skipsfart var hans grunnleggende fag. Han var til sjøs og tok styrmannseksamen i 1840, før han bestemte seg for å bli marinemaler. Først på Den kgl. Tegneskole fra 1844 til 1848 og fikk etterpå stipend til Haag og den kjente sjømaler Louis Meijer. Fra 1852 til 1854 var han hos den berømte marinemaler Théodore Gudin i Paris.

Det vakre maleriet av høy kvalitet er en «typisk Bennetter» fra tidlig 1850-tallet.

32 000,-

**12. AXEL WILHELM NORDGREN
(STOCKHOLM 1828 – DÜSSELDORF 1888)**

«PORTRETT AV ANDERS WULFSBERG
GRØTTING 1853»

Olje på lerret, 35,3x27cm

Signert nede til høyre: A. No , 53

Selv om Axel Nordgren i utgangspunktet er svensk kunstner, så tilsier hans tette tilknytting til det norske miljøet i Düsseldorf, og alle hans studieturer til Norge, at han er godt kvalifisert til å være med i denne katalogen.

Det fint utførte portrettet viser karakteristikken vi kjenner til rundt Anders Wulfsberg Grøtting (1816 – 1870). Han var teolog, lærer, forfatter og tegner.

I forbindelse med beskrivelse av Huldreeventyrene hos F. Paasche så nevnes det på side 486 vedrørende Camilla Collets innledende ord: «...Saa nevner Asbjørnsen sin ungdomsvenn Andreas Wulfsberg Grøtting, teologisk kandidat, ivrig turist, en mand med stor sans for det komiske og liten evne til at sørge for sin verdslige velfærd -Han har arbeidet med ogsaa utenfor Huldreeventyrene, Asbjørnsens tekst til Tidemands Katekisationen er saagodtsom ordret nedskreven af Grøtting».

Videre skal Grøtting også ha hjulpet Asbjørnsen med hallingmålet i «En Halling i Kvannrot».

Litteratur: Fredrik Paasche «Norges Litteratur Fra 1814 til 1850-Aarene», Oslo 1932, Riksantikvaren: «Norsk Portrettarkiv» referansenummer G000362

15 000,-

PORTRETT AV P. CHR. ASBJØRNSENS

UNGDOMSVENN A.W. GRØTTING
MALERIET ER REGISTRERT I NORSK PORTETTARKIV
HOS RIKSANTIKVAREN

**FORSTUDIET TIL ET AV KUNSTNERENS
HOVEDVERK «FRA TELEMARK»**

13. SIEGWALD DAHL (DRESDEN 1827 – 1902)

«VED FERGELEIET I TELEMARK 1860»

Olje plate, 15x21cm.

Signert og datert på midten: Dresden 1 (?) Nov 1860

Dette er en forstudie til Siegwald Dahls berømte maleri «Ferge i Telemark», kjent i varianter datert 1863 og 65. Siegwald Dahl var sønn av Johan Christian Dahl og hans tidlige bilder ligger gjerne tett på faren i utformingen. S. Dahl har fått posisjonen som en av de viktigste dyremalerne i norsk 1800-talls kunst.

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind I, 1982

12 000,-

DEN BERØMTE BYARKITEKT OG KUNSTNER.
HANS AKVARELL AV ETT AV SINE ARKITEKTONISKE HOVEDVERK I OSLO

14. WILHELM VON HANNO (HAMBURG 1826 – KRISTIANIA 1882)

«GRØNLAND KIRKE I VINTERSTEMNING 1872»

Akvarell, 22x33cm

Signert nede til venstre: von Hanno 1872

I den originale gullrammen og monteringen

Wilhelm von Hanno var både grafiker, billedhugger, arkitekt og maler. Han var en avgjørende aktør rundt 1800-tallets ekspansjon og modernisering av Christianias bebyggelse og arkitektur. Han har også utført noen vakre oljemalerier og akvareller fra ulike områder av byen. Grønland kirke er en langkirke i tegl i nyromantisk stil og ble innviet i 1869, tre år før von Hanno utførte denne akvarellen. Prosjektet var et produkt av oppbyggingen av en ny bydel (Grønland) i Christiania og kirken skulle sees i sammenheng med ny skole, brannvakt og politistasjon. Grønland kirke er en av Oslos største kirke med dagens 800 sitteplasser. Kirkerommet regnes også som et av de med best akustikk, skal ha en etterklangstid på 8 sek. ved tom kirke.

En vakker utført akvarell. Originalarbeider av Wilhelm von Hanno er sjeldent fremme i markedet.

Proveniens: Privat samling i Oslo, av denne ervervet hos Kaare Berntsen for mer enn 20 år siden

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind II, 1983

25 000,-

NYOPPDAGET KVALITETSVK FRA 1870-ÅRENE UTFØRT AV
VÅR BERØMTE FJORDMALER

15. ADELSTEEN NORMANN (VÅGØYA, BODIN 1848 – KRISTIANIA 1918)

«FRA SOGNEFJORDEN» (MALT I 1870-ÅRENE, TROLIG ER MOTIVET FRA LÆRDALSOMRÅDET)

Olje på lerret, 54x80cm

Signert og datert nede til høyre: «A Normann Dsf»

I den forgylte originalrammen

Etter først å ha tatt handelsskole i Bergen og København kom Adelsteen Normann til kunstakademiet i Düsseldorf i 1869, 21 år gammel. Han fikk først historiemaleriundervisning av Otto Mengelberg og det var sikkert inspirert av Adolph Tidemands tilstedeværelse på akademiet. Hans hovedlærer fra desember 1872 til februar 1874 var kjente Eugen G. Dücker. Hans stil og form skulle påvirke Normanns utvikling sterkt disse årene.

Adelsteen Normanns verk fra 1870-årene er ikke ofte fremme i markedet så det er morsomt å se et nyoppdaget arbeid. Mange vil nok påstå at maleriene fra denne perioden er blant kunstnerens aller beste. Vårt vakre maleri er ikke datert, men er med sikkerhet utført rundt midten av 70-tallet. Normann skulle hele livet være tro mot den motivkretsen han tidlig valgte, skildringen av Nord-Norge og våre vakre fjorder. Ofte med scener fra daglivet på sjø og land. Men fra sin base i Berlin hang Adelsteen Normann i høyeste grad med på de internasjonale endringene i malerkunsten som særlig skjøt fart godt ut på 1870-tallet. Penselføringen blir hos Normann utover 1880-årene og senere både bredere og djervere. Fargene får ofte en mer oppløst form, og noen av de senere maleriene kan nesten gi inntrykk av å være inspirert av «pointilismen». Adelsteen Normann fra Bodø fortjener utvilsomt etiketten: «Kanskje vår viktigste fjordmaler».

Proveniens: Europeisk privatsamling

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon III, 1986, Anne Aaserud «Adelsteen Normann – Fra Bodø til Berlin» Orkana Akademisk, Stamsund 2013

75 000,-

16. CHRISTIAN WEXELSEN (BALKE, ØSTRE TOTEN 1830 – KRISTIANIA 1883)

«LANDSKAP FRA MJØSA MED BJERKETRÆR 1877»

Olje på lerret, 51x78cm

Signert nede til høyre: C. Wexelsen 77

Originalrammen

Om Christian Wexelsen vil vi faktisk påstå at han ikke har den posisjonen i nåtiden som han kanskje burde hatt, litt glemt som han er i dag. Hans beste malerier innehar egenartede kvaliteter, koloristisk og i form og komposisjon. Dette er utstillingens maleri et godt eksempel på.

I boken «Mindeblade» leser vi at en malerkollega av Wexelsen i «Intelligentssedler» har skrevet noen minneord om W: «Wexelsen var en arbeidsom Kunstner. Han har frembragt flere Værker, som berettiger ham til at maatte regnes til en av de dygtigste blant de Kunstnere, der har arbeidet her hjemme. Hans smilende Birkebilleder og poetiske Høifjeldslandskaber har gjort ham til en af de Populæreste Skildrere af vort Lands Natur».

I et brev av 1. desember 1877 skriver Wexelsen selv: «Jeg solgte min Bjerkeskog for 150 Spd, og saa har jeg solgt et Billede i Bergen for 50 spd., saa nu flytter vi en Stund igjen. Nu har jeg i Arbeide 3 Billeder, som jeg tænker at sende til England til Vaaren». Det er interessant å se at den norske kunsten på denne tiden holdt en kvalitet og klasse som også gjorde den til eksportartikkel.

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon, «Mindeblade over Landskabsmaler Christian Delphin Wexelsen med Portræt og tre xylograferede Billeder efter Studier. Trykt som Manuskript» Christiania 1884

25 000,-

17. HANS FREDRIK GUDE (CHRISTIANIA 1825 – BERLIN 1903)

«NORSK HANDELSSKUTE VED RÜGEN I ØSTERSJØEN - MARINE MED LYSREFLEKSER 1880»

Olje på lerret, 44,5x76,5cm. Signert og datert nede til venstre: HF Gude 1880. Påskrevet på blindrammen: «Auf Rügen»

Hans Gude viste tidlig et stort tegnetalent. Allerede som 13- og 14-åring hadde han privattimer hjemme hos Johannes Flintoe. Bare 16 år gammel gikk ferden til Düsseldorf med undervisning av storheter som Andreas Achenbach og Johann Wilhelm Schirmer. I en alder av bare 29 år ble han selv professor ved akademiet i Düsseldorf. Senere ble det opphold og professorat i Karlsruhe før permanent flytting til Berlin hvor han var en høyt respektert professor ved akademiet.

Hans Gude står sammen med Adolph Tidemand som de fremste aktørene for nasjonalromantikken i norsk malerkunst, en uvurderlig kraft i 1800-tallets nasjonsbygging. Da Gude etter 1860 stort sett forlater innlandet og fjellet som sin hovedmotivkrets til fordel for kystmotiver, er det et kraftig symbol på flere av samfunnsendringene som inntraff mot slutten av det 19. århundre.

Vårt vakre maleri av Hans Fr. Gude viser hva som gjorde ham berømt også med maritime motiver. Vi ser både lysrefleksene og skildringen av et levende kystmiljø. Seilskipet har øverst i akterseilet det norske handelsflagget med sildesalaten. Dette flagget var i bruk i alle farvann, både nære og fjerne mellom 1844 og 1899. Gude var på denne tiden omkring 1880 oppmerksom på den nye tiden som kom med dampbåtene. Vi ser til høyre i komposisjonen en dampbåt i det fjerne som symboliserer denne revolusjonen til havs sammen med de mer tradisjonelle fiskebåtene og seilskipet som står for den gamle tiden.

Maleriet har befunnet seg i en utenlandsk samling og er antagelig derfor tidligere ukjent. Det er således ikke oppført i Frode Haverkamps fortegnelse over maleriene til Hans Gude.

Litteratur: Frode E. Haverkamp «Hans Gude 1825 – 1903 Oeuvre-katalog. Signerte og daterte oljemalerier» Bind II av Haverkamps magistergradsavhandling i kunsthistorie, Universitetet i Oslo 1982

175 000,-

«ET KABINETTSTYKKE UTFØRT AV MESTEREN»

18. HANS FREDRIK GUDE (CHRISTIANIA 1825 – BERLIN 1903)

«KRISTIANIAFJORDEN 1882»

Olje på plate, 15,3x15,2cm

Signert med monogram og datert nede til venstre: HFG 1882

Et kraftfullt og koloristisk «kunstsmykke» utført av en av våre store mestre på 1800-tallet. Heller ikke dette maleriet av Hans Fredrik Gude finner vi listet hos Haverkamp.

Proveniensi: Privat samling i Bergen.

70 000,-

19. KARL EDVARD SKARI (HADELAND 1839 – ANT. KRISTIANIA 1903)

«MARINE 1880 »

Olje på lerret, 58,5x90cm

Signert og datert nede til høyre: Edv. Skari 1880

Edvard Skari hører til blant våre dyktigste marinemalere fra 1800-tallet og vi forbinder ham gjerne med de mange versjoner av Øresundsmaleriene med Kronborg Slott. Viktig for karrieren var årene han hadde sammen med den danske marinemaler Carl F. Sørensen. «De beste Skari» kjennetegnes gjerne med skummende hav som slår mot kystklipper. Dette kommer svært godt frem i vårt sterke kystmaleri.

25 000,-

20. JØRGEN SØRENSEN (CHRISTANIA 1861 – ASKIM 1894)

«PARTI FRA ULLEVOLDSVEJEN I VESTRE AKER 1883»

(Motivet er høyst sannsynlig malt fra øverste punkt i dagens Sognsveien før sletta ved John Collets Plass i Ullevål Hageby)

Olje på lerret, 66x96cm

Signert og datert nede til venstre: Jørgen Sørensen 1883

Til mer nøyaktig å stedfeste kunstnerens ståsted i maleriet har vi fått hjelp av xylografien «Parti fra Ullevoldsvejen» signert Sørensen, inventar Oslo Bymuseum nr. OB.02879, som daterer trestykket til 1884. Dette ligger tett opp til maleriets motiv, bare speilvendt. Da har oppgaven vært å finne hvor i terrenget vi er langs det som i 1883 ble regnet som Ullevålsveien. Til stor hjelp var da et innlegg i vinter på Facebook «Gamle Bilder fra Oslo». Det store engasjementet bidro til at vi høyst sannsynlig ser mot Johan Collets Plass fra toppen av Sognsveien sett nordover.

Jørgen Sørensen er en av våre friluftmalere i den såkalte 1880-generasjonen med blant annet Frits Thaulow, Chr. Krohg og Erik Werenskiöld. Etter undervisning av Andreas Disen, Knud Bergslien, Julius Middelthun, Philip Barlag og Chr. Krohg, var han elev på Frits Thaulows friluftsakademi på Modum 1883 – 1884. Dette siste reflekteres sterkt i vårt betydelige maleri som også har gjenkjennelige trekk fra Edvard Diriks og hans kunstverk fra denne tiden. I 1881 bodde Sørensen i Nordmarka sammen med sin firmenning Edvard Munch hvor de malte sammen. Men noen av de kjæreste motivene for Sørensen var nok hentet fra området rundt Vestre Aker kirke. Dette var nabolaget hvor familien bodde i Geitemyrsveien 48.

Maleriet er ganske sikkert det som ble utstilt i Nasjonalgalleriet mai – juni 1947 «Oslo sett med malerøyne», listet på side 14 «Fra Vestre Aker» 1883, 66x96cm. Det som gjerne regnes som hovedverket til Jørgen Sørensen er malt i Vestre Aker og viser prestegården i Blindernveien, «Februar 2 grader kulde, 1887» (Nasjonalmuseet).

Jørgen Sørensen døde tidlig i en alder av 33 år, og det er sjeldent å se i markedet noen av hans viktige verk fra Vestre Aker i dagens Oslo.

Proveniens: Fargehandler i Youngsgaten i Kristiania, Nils August Andersen (1863 – 1928), han var formann i «Den Norske Provincialloge Polarstjerne» årene 1925 frem til sin død i 1928. Dødsfallet var av det litt merkelige slaget og skjedde etter fall i et av byens konditorier. Det ble i etterkant innledet en rettslig prosess rundt ulykkesforsikringen.

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind IV, 1986, Nasjonalgalleriet «Katalog norske malerier» side 478 – 479, «Oslo sett med malerøyne» Utstilling i Nasjonalgalleriet 29. mai – 18. juni 1947, med innledning av Sigurd Willoch, Håkon Kongsrud «Modum i Malerkunsten vår» Drammen 1954, Jørgen Sørensens maleri «Fra Modum 1883» illustrert side 55

75 000,-

Foto: Rune Aakvik
Trestykket dateres til 1884

SJELDENT FRILUFTSMALERI FRA FLESKUM I BÆRUM
UTSTILT PÅ HENIE ONSTAD KUNSTSENTER I 1974

21. CHRISTIAN SKREDSVIG (MODUM 1854 – EGGEDAL 1924)

«GAMLE STUA PAA FLESKUM»

Olje på lerret, 24,5x37cm

Signert nede til høyre: Skredsvig. På baksiden påskrevet tittel med blyant: Skredsvig Gamle stua paa Fleskum

Malt på Fleskum gård i Bærum, ganske sikkert utført fra 1885 og de neste få år.

«Gamle stua» er trolig det huset vi ser til høyre i maleriet «Vinterdag. Tunet på Fleskum 1889» (nr. 207 i «Skredsvig»).

Christian Skredsvig er en av våre betydeligste kunstnere fra den såkalte «Gullalderen» de siste par tiår av 1800-tallet, dette sammen med navn som Chr. Krohg, Frits Thaulow og Erik Werenskiöld. Med en solid malerakademisk utdannelse i bagasjen, som spenner fra J.F. Eckersbergs malerskole i Christiania 1869 – 70 til Léon Bonnat i Paris 1880, er det en kunstner som fremstår i et internasjonalt format.

Det enestående prosjektet i Eggedal, «Hagan – Christian Skredsvigs hjem» ledet av barnebarnet Hege Skredsvig, befester den sterke posisjonen kunstneren har i dag.

Etter en omreisende tilværelse i utlandet slo ekteparet Christian Skredsvig og Maggie Plahte (giftet seg i Bærum i 1881) seg ned for godt i Norge i 1885. De bosatte seg på Fleskum gård i Bærum. Med dette området som bakgrunn utfører Skredsvig de kommende årene noen av høydepunktene i kunstnerskapet. Her nevnes «Gutten på fisketur» 1885 og «Gutten med seljefløyten» 1889. Vårt sjeldne studiemaleri bærer preg av spontanitet, spennende fargebruk og stor malerkraft. Maleriet viser innflytelsen fra fransk moderne maleri (se Norsk kunstnerleksikon bind III, side 587).

Proveniens: Petter Emil Steen, Gjetsum gård, ervervet i følge påskrift i 1971

Utstilling: Stempel fra Henie Onstad Kunstsenter i Bærum, «Utstilt Februar – April 1974»

Litteratur: Anne Vira Figenschou, Kjersti Sundt Sissener, Øystein Sjøstad – katalogred. Inger Scholdager «Skredsvig» Orfeus Publishing 2018

120 000,-

22. LORENTZ NORBERG (TROMSØ 1855 – 1895)

«FRA BÆRUM (MULGENS I NÆRHETEN AV FLESKUM) MED UTSIKT OVER FJORDEN»

Olje på plate, 13,2x23,3cm

Signert med monogram nede til høyre: LN

Trolig malt rundt miden av 1880-tallet

Et spennende maleri i tråd med kunstverket til Chr. Skredsvig beskrevet på forrige nummer.

Lorentz Norberg var til tider en i kretsen av «Christiania-bohémen» og er n av typebeskrivelsene i bohém-boken «Kjærka» til Herman Colditz fra 1888. Norberg hadde solid kunstutdannelse fra Knud Bergslien, Christian Krohg, Frits Thaulow og senere i 1889 i Paris. Han var tidlig på 1880-tallet atelierleier i «Pultosten» og fikk korrigeringer av Krohg. Hans helse var ikke sterk og han flytter etter hvert tilbake til Tromsø hvor han døde i 1895.

Han er kjent for flere motiver fra Bærum og Bærumsåsene.

Proveniens: Privat samling i Bærum

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind III, 1986

8 000,-

ET SJELDENT, TIDLIG KUNSTVERK UTFØRT AV
EN VIKTIG SKILDRER AV 1800-TALLETS KYSTKULTUR

23. LAURITZ HAALAND (KVITSØY ROGALAND 1855 – 1938)

«SILDEFISKERE 1884»

Olje på lerret, 58x78cm

Signert og datert nede til høyre: Lauritz Haaland. 1884

I originalrammen.

Lauritz Haaland var utdannet skipsbygger i Bergen, og dette er noe av bakgrunnen for den store nøyaktighet i alle detaljer i hans malerier. Han var på Knud Bergslisens malerskole og på Statens kunsthøyskole i 1880. Haaland er en viktig kunstner i formidlingen av vår kystkulturarv og kystnæringshistorie. I denne kategorien hører de ofte vakre og stemningsfulle skildringene av hummer-, makrell- og sildefiske hjemme. Vårt kvalitetsmaleri er således et meget godt eksempel på skildring av det en gang så viktige sildefiske i Rogaland.

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind I, 1983

95 000,-

STORSLAGENT MARINEMALERI

24. LAURITZ HAALAND (KVITSØY ROGALAND 1855 – 1938)

«KYSTMOTIV MED INNSEILENDE SKIP»

Olje på lerret, 98x151cm

Signert og datert nede til høyre: «Lauritz Haaland 1903»

Storslagent maritimt kunstverk utført av en av våre dyktigste marinemalere fra 1800-tallet. Dette maleriet viser den andre viktige siden av Lauritz Haalands kunstnerskap, skildringen av røfft hav, kystbrenninger og stolte seilskip. Haaland var en internasjonalt etterspurt marinemaler i land som Tyskland, England, Frankrike og Amerika. Han fikk solgt flere av sine store malerier for summer få andre norske kunstnere i samtiden oppnådde.

Proveniens: Tidligere hengt på et rederikontor i Rotterdam

70 000,-

25. HANS DAHL (GRANVIN I HARDANGER 1846 – SOGN 1937)

«BERGIDYLL - SETERJENTENS SØNDAG»

Olje på lerret, 86x146cm

Signert nede til høyre: «Hans-Dahl Berlin»

På blindrammen har kunstneren selv skrevet og signert: «Hans Dahl Berlin W Kurfürstenstrasse 126 Bergidyll (West Norwegen)»

Hans Dahl var utdannet offiser, men kallet som kunstmaler var større. Han fikk tegneundervisning i Christiania av Knud Bergslien og Johan F. Eckersberg og videre under Julius Middelthun. Utenlands ble Karlsruhe i Tyskland første stopp med Hans Gude som læremester. Deretter Düsseldorf og det kjente kunstakademiet i byen ved Rhinen som ble hans oppholdssted de neste årene. Dahl deltok på Verdensutstillingen i Philadelphia i 1876. Fra 1888 og frem til 1919 var han bosatt i Berlin hvor han ble utnevnt til professor. Etter 1919 skal han for det meste ha oppholdt seg i Balestrand.

En stor støttespiller og beundrer av Hans Dahls kunst var Keiser Wilhelm II som nesten hver sommer besøkte Balestrand i Sogn. Her holdt Hans Dahl til gjennom sommeren i eget hus. Hans malerier spredde glede og humor og var kanskje blant datidens beste reklame for Norge i det gryende tyske og amerikanske turistmarkedet.

Katalogens maleri inneholder «alt «som har gjort Hans Dahl til en berømt maler, ikke minst internasjonalt. Det eksisterer en annen variant av vårt maleri med noen avvik. (Se Anne Aaserud s. 30). I omtalen av dette eksemplaret har det i Aaseruds bok og andre fått tittelen: «Seterjentens søndag». Om Dahl selv har brukt en sånn tittel på bildet vits ikke, men de enestående fargene, jenta som finner roen på en bergknaus, skildringen av fjorden og dimensjonen og dybdevirkningen i fjellene, badet i lettere dis, er malt av en som kjente naturen i Sogn som sin egen bukselomme.

Det er som om vi i det fjerne kan høre tonene fra fiolinen til Ole Bull.

«Seterjentens søndag» er en treffende og supplerende beskrivelse og tittel til Dahls påskrift bakpå: «Bergidyll». For øvrig er det interessant å merke seg at vi i dette maleriet ser figuren bakfra i stedet for forfra som gjerne er det vanligste i Hans Dahls komposisjoner.

Litteratur: Anne Aaserud «Adelsteen Normann - Fra Bodø til Berlin» Orkana Forlag, Stamsund 2013. Den andre versjonen av «Seterjentens søndag» er helsides illustrert side 30

300 000,-

SE FOR ØVRIG SIDE 70 – 73 I KATALOGEN, APPENDIX: En påbegynt biografi om maleren Hans Dahl av Frode Skag Storheim

26. HANS DAHL

«OVER DE SOLFYLTE BØLGER»

Akvarell, 22,3x30,7cm Signert nede til høyre: Hans-Dahl

Dette er en akvarell av ett av Hans Dahls mest etterspurte motiver. De mange båter på fjorden i frisk seilas. Her ser vi hvor dyktig tegner han var i tillegg til sine malerferdigheter.

Litteratur: Akvarellen er avbildet i tidsskriftet «Festschrift für Verein Berliner Künstler» i forbindelse med 50-årsjubileet i Berlin 1891

9 000,-

KAN NORGE FREMSTÅ VAKRERE?

27. HANS HEYERDAHL (DALARNE SVERIGE 1857 – KRISTIANIA 1913)

«PIKEN MED BLÅBÆR»

Olje på lerret, 45,5x37,5cm

Signert nede til høyre: Heyerdahl - samt trolig en utydelig datering

Originalrammen med samtidig etikett «C.W. Blomqvist»

En betegnelse som ofte har vært benyttet på Hans Heyerdahl er «Nordens Renoir». Noe som en ut fra alle oppholdene han hadde i Paris, og gjennom fargebruken og penselføringen i maleriet, lett kan forstå. Motivet med piker som holder i en skål med bær var et yndet motiv hos Heyerdahl og har gitt oss noen av hans vakreste og mest berømte malerier. Han er uten tvil en av de mest markante kunstnerne våre når det gjelder malerier med barn.

Maleriet er ikke i listen utført av Leif Osvoild: «Hans Heyerdahl – Maleren som gikk sine egne veier». Nettkatalog mars 2011

Proveniensi: Påskriften på blindrammen: «Wetlesen, Drøbak, Inkognitogate 2, 1919, Fru J.A. Wetlesen. Nesoddtangen, Oslo, Ingunn Wetlesen». På rammen: «Ingmar Wetlesen – antik samler», gjennom arv til Petter Emil Steen (1973), Gjøttum gård i Bærum

120 000,-

28. TUPSY (MARTHA CAROLINE) JEBE (TRONDHEIM 1871 – 1959)

(Gift 1902 med den danske maler G.F. Clement)

«EN JENTE I DØREN MED ET FRUKTFAT»

Olje på lerret, 60,5x44,5cm

Signert opp til høyre: Tupsy Jebe

Trolig malt i Kristiania omkring 1895 – 96

Maleriet som her presenteres er antagelig en stor sjeldenhet. Hun er oppført i «Norsk kunstnerleksikon» og er omtalt hos Anne Wichstrøm, men ellers er det i litteraturen vanskelig å finne noe særlig referansemateriale rundt Tupsy Jebes kunstnerskap. Det som gjerne referes til er hennes portrett av Johan Bojer i Trondheim kunstforening.

17 år gammel hadde hun studieopphold i Paris i 1888 (om det ble studert kunst vites ikke), mens den første kjente kunstutdannelsen var hos Hans Heyerdahl i Kristiania 1895 – 96. På denne tiden hadde Heyerdahl atelier i «Pultosten». Akkurat dette treffer blink med vårt maleri og kan fortelle oss hvor hun fikk kontaktene til bohémkretsen. Hennes maleri har utvilsomt kunstneriske likhetstrekk vi ofte kjenner igjen i Heyerdahls ulike pikeportretter. Maleriet har vært i en betydelig samling gjennom generasjoner. Gjennom tidene har det i familien blitt fortalt at det på Tupsy Jebes pikeportrett ble utført kunstneriske korreksjoner av Hans Heyerdahl.

I årene 1897 – 99 fikk hun undervisning hos billedhuggeren Christoph Roth i München og var på kunstkoler i Paris. Fra 1896 stilte hun flere år ut på Høstutstillingen. Tupsy Jebe ble i 1902 gift med den danske maleren G.F. Clement og flyttet til Danmark. Hun ble en del av kretsen «Skagenmalerne».

*Tupsy Jebe malt av H. Heyerdahl
eller eventuelt av E. Munch*

Tupsy Jebe er tegnet av Edvard Munch (i MUNCH) og malt i olje tilskrevet Hans Heyerdahl (usignert). Koblingen til Munch er meget spennende da begge hadde tilknytning til bohémiljøet. Tupsy og Edvard møttes i Paris i 1896 og de skal her ha utviklet et kortere forhold. I en artikkel på nettet fra MUNCH spekuleres det om portrettet av Tupsy attribuert til Heyerdahl i stedet kan være utført av Edvard Munch. Dette maleriet var en del av Munchs dødsbo og ble solgt hos Blomqvist i 1947 før det dukket opp igjen i London på Sotheby's i 2009.

Proveniens: Norsk privatsamling inneholdende flere betydelige kunstverk, derav maleriet av Hans Heyerdahl presentert på forrige nummer, gjennom arv i samlingen til Petter Emil Steen, Gjetsum gård i Bærum.

Litteratur: Anne Wichstrøm «Kvinnelig Kunstnerliv – Kvinnelige Malere i Norge før 1900» Gyldendal 1997, omtalt side 211

80 000,-

KVINNELIG KUNSTNER MED BOHÊMRELASJONER

TROLIG MED MALERISKE KORREKSJONER AV HANS
HEYERDAHL OMKRING 1895 - 96

29. AXEL HJALMAR ENDER (ASKER 1853 – KRISTIANIA 1920)

«SLEDEFART PÅ ISEN I AFTENBELYSNING»

Olje lerret, 90x142cm

Signert nede til høyre «Axel Ender»

Stempel på blindrammen trolig fra utstyrsforhandleren for malerutstyr i Kristiania

Dette store maleriet i topp teknisk stand er et svært godt eksempel på hva som kanskje mest av alt har gjort Axel Ender til en berømt maler, hans vintermotiver. I en slik utførelse som her, har få eller ingen i norsk kunst malt hester og sleder vinterstid bedre enn Axel Ender. Dette har selvfølgelig medført den store populariteten disse maleriene har.

Med stor tegnebegavelse fikk Axel Ender allerede som 14-åring undervisning hos Julius Middelthun på SHKS i Christiania. Etter kort tid hos J.F. Eckersberg ble han fanget opp av Kong Carl XV som bidro økonomisk til studier i Stockholm 1872 – 74 før ferden gikk videre til München årene ca. 1875 – 1880 og Paris 1878 og -80.

Ovenfor et slikt verk av Axel Ender blir det ofte diskutert hvor motivet kan være hentet fra. Noen varianter av motivet har en storgård i bakgrunnen som staffasje. Av og til blir motivet tillagt Mjøsa og Helgøya, men også Randsfjorden dukker opp som tittel. Men Enders «Sledefartsmalerier» skal uansett betraktes som noe «universelt» i norske kunsthistorie rundt skildring av vinter, og lever usedvanlig godt løftet ut av det «stedsbestemte» aspektet.

Proveniens: Privat samling i Oslo gjennom mange tiår

475 000,-

EN FEIENDE VERSJON AV «SLEDEFART PÅ ISEN» EN EKTE KLASSIKER

MARITM HISTORIE, LEKTER MED VINDGENERATOR I KRISTIANIAFJORDEN,
MALT BÅDE PÅ DAG- OG NATTESTID

Kristiania: Fra Havnen med Akershus

30. HJALMAR JOHNSEN (STAVANGER 1852 – HAUGESUND 1901)

«LÆGTER PAA SLÆB – KRISTIANIAFJORDEN» + «FRA KRISTIANIAFJORDEN MAANESKIND»

Titulert på blindrammene.

To pendant-malerier med samme motiv skildret på dag- og nattestid.

Olje på lerret, begge ca. 40,5x61cm. Begge er i sine originalrammer.

Begge signert nede til høyre: Hjalmar Johnssen

Marinemaler Hjalmar Johnssen gikk i grundig lære hos blant annet C.W. Barth, J. Bennetter og Frits Thaulow. Hans hovedmotivkrets fant han på ulike steder og plasser i Kristianiafjorden.

Dette marinemotivet i to versjoner, natt og dag fra Kristianiafjorden, er veldig spesielt. Det kan ikke være ofte at vi ser dokumentert disse lekterne med påmonterte vindmøller til generatorbruk. På et gammelt postkort en samler i Oslo har vært så vennlig å låne ut til oss, «Kristiania: Fra Havnen med Akershus» ser vi fortløydte lektere med vindmøllemontering. Fridtjof Nansen kan også på dette området vært en pioner. Det blir hevdet at da han monterte en slik vindmøllegenerator på «Fram» til «Framferden» 1893 – 96, så var dette blant de første.

FOR PARET: 25 000,-

Postkort fra Mittet «Kristiania: Fra Havnen med Akershus»

31. HILDUR NILSEN PRAHL (BERGEN 1855 – 1940)

«EN KVINNELIG KUNSTNER I SITT ATELIER 1894»

Olje på lerret, 42x27cm

Signert og datert nede til venstre: HNP 1894

Trolig kunstnerens selvpportrett

Malerier av Hildur Nilsen Prahl er svært sjeldne å se i markedet. Hennes kunstneriske utdannelse i 1880-årene er solid fundamentert med lærekrefter som Wilhelm von Hanno, på Académi Julian og Raphaël Collin og Gustav Courtois på Académie Colarossi i Paris og Christian Krohg. Etter at hun ble gift i 1886 har hun en svært liten produksjon. Etter mannens død i 1917 skal hun igjen tatt opp noe av malergjerningen. I følge Wichstrøm er hun representert i KODE, Bergen med ett studieportrett.

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind IV, 1986, Anne Wichstrøm «Kvinneliv Kunstnerliv – Kvinnelige Malere i Norge før 1900» Gyldendal 1997, om Hildur Nilsen Prahl side 215 – 216, Bergen Billedgalleri «Maleri og Skulptur» (nå KODE) 1963, katalognummer 562 (et studiehode)

18 000,-

32. MENGA SCHJELDERUP-EBBE (CHRISTIANIA 1871 – OSLO 1945)

«FAUN OG BAKKANTINDE»

Bronsert gips, lengde 38cm, bredde ca. 17cm og høyde 25cm

Signert nede på plinten: Menga Schjelderup Ebbe. På andre siden påskrevet tittel.

Menga Schjelderup deltok allerede som 17-åring på Høstutstillingen i 1888. Hun hadde allerede fått undervisning av Mathias Skeibrok og gikk i 1888 på Tegneskolen. Senere studier i Norden, Paris og Italia. I København fikk hun undervisning av Stephan Sinding og August Saabye. I 1894 ble hun gift med den svenske billedhuggeren Axel Ebbe, men de skilte lag allerede samme året selv om skilsmissen rent formelt ikke ble gjennomført før i 1898.

Schjelderup-Ebbe har utført få kunstneriske arbeider og verk av henne sees uhyre sjeldent i markedet. Som hennes hovedverk regnes den store marmorskulpturen «Papillon» fra 1897. Den veier ikke mindre enn 520kg! Når det nye Nasjonalmuseet åpner 11. juni i år vil denne få en sentral plass i et av rommene i det nye bygget.

Proveniens: Samlingen til maler og billedhugger Hans Holmen i Sandefjord, Hans Holmen (1878 – 1958). Deretter gjennom arv i familien

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind III, 1986

15 000,-

EN AV FIRE KVINNELIGE DELTAGERE PÅ «VÅGÅ-SOMMEREN 1894»
EN SVÆRT SJELDEN KUNSTNER I MARKEDET. MALERIET HAR VÆRT UTSTILT PÅ
LILLEHAMMER OG OMTALT I LITTERATUREN

33. JOHANNA BUGGE BERGE (CHRISTIANIA 1874 – SKIEN 1961)

«LÅVEDANS»

(Tittelen på Lillehammer 1994, i «Kvinneliv Kunstnerliv» er tittelen «Fjelldans»)

Olje på lerret, 116x149cm. Udatert

Signert med sitt monogram nede til venstre: JB

Ganske sikkert utført mot slutten av 1890-årene

Johanna Bugge (giftet seg i 1908 med folkekulturhistoriker Rikard Berge) var datter av professor Sophus Bugge og vokste opp i Christiania. Var på Den kgl. Tegneskole ett år fra 1891, senere elev av berømtheter som Harriet Backer, Gerhard Munthe og Erik Werenskiöld.

Johanna Bugge var en av deltagerne på den såkalte «Vågå-sommeren 1894». Dette, som i etterkant har blitt ett legendariske norsk kunstnertreff, bunnet i miljøet de kvinnelige kunstnerne Alice Phil, Laila Hvalstad og Kristine Laache hadde i 1890-årene med Oluf Wold-Torne, Wilhelm Wetlesen, Thorvald Erichsen, Lars Jorde, Halfdan Egedius og Torleiv Stadskleiv. Etter «Vågå-sommeren» tilbrakte Johanna Bugge flere somre i Telemark og Gudbrandsdalen. Vårt storslagne, dekorative og sjeldne maleri er helt sikkert sterkt inspirert av møtene med Halfdan Egedius som hun beundret samt innflytelsen fra det kunstkreative miljøet i Telemark. Hennes malerkolleger har beskrevet henne som meget begavet. Med et figurbilde stilte hun ut på Høstutstillingen i 1898.

Etter at hun i 1908 ble gift med R. Berge ble det lite malerkunst da hun fra da av helhjertet støttet opp om mannens betydelige kulturprosjekter.

I utstillingskatalogen fra 1994 til Lillehammer Kunstmuseum leser vi på side 22 om Johanna Bugge:

«Den som hadde størst talent som kunstner blant de kvinnelige deltagerne var Jo Bugge. Alfred Hauge gjorde henne to år for ung og karakteriserte henne slik: Knappe 18 aar og mest begavet af oss alle sammen, - hun er en liden smule flinkere end mig selv tilsmers, du kan altsaa begripe at hun er no. (Sitat slutt). Jo Bugge var også opptatt av det mørke stemningslandskapet... Senere kom Jo Bugge til å male mørke, dramatiske dansebilder. Disse ville være ganske utenkelige uten dansen i Vågå, sammenkomstene og de inngående diskusjonene om det symbolske maleri»

Hos Anne Wichström (1997) leser vi følgende beskrivelse gjengitt under illustrasjonen side 130:

«I Johanna Bugges Fjelldans (1900) (kommentar: Maleriet er udatert og dateringen må sees på som omtrentlig, ref. dateringen på Lillehammer til «sent på 1890-tallet») er vi ute av de borgerlige salonger, her er det gammel folkekultur vi er vitne til. Inne i den mørkeste kroken står spelemannen med fela, mens to unge kvinner med intense, nærmest ekstatiske uttrykk fører an i dansen. Flere dansere beveger seg i rytmiske bølgebevegelse så stakkene svinger. Dette er et tema som Halfdan Egedius hadde introdusert, og som virket sterkt på den unge generasjonen av kunstnere. Noe av forutsetningen for denne stemningsmettede, nesten mystiske og uhellsvarslende kunsten finner vi i Vågå-sommeren 1894 der både Johanna Bugge og Halfdan Egedius var med og diskuterte det nye symbolistiske maleriet»

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon, 1982, «Vågå-sommeren 1894» Lillehammer Kunstmuseum 30.6 – 20.8. 1994. Maleriet hadde katalognummer 3 («sent på 1890-tallet»), Anne Wichström «Kvinneliv Kunstnerliv. Kvinnelige malere i Norge før 1900» Gyldendal 1997, maleri nummer 106 og der kalt «Fjelldans». Maleriet avbildet og omtalt side 130, kunstnerens biografi side 200

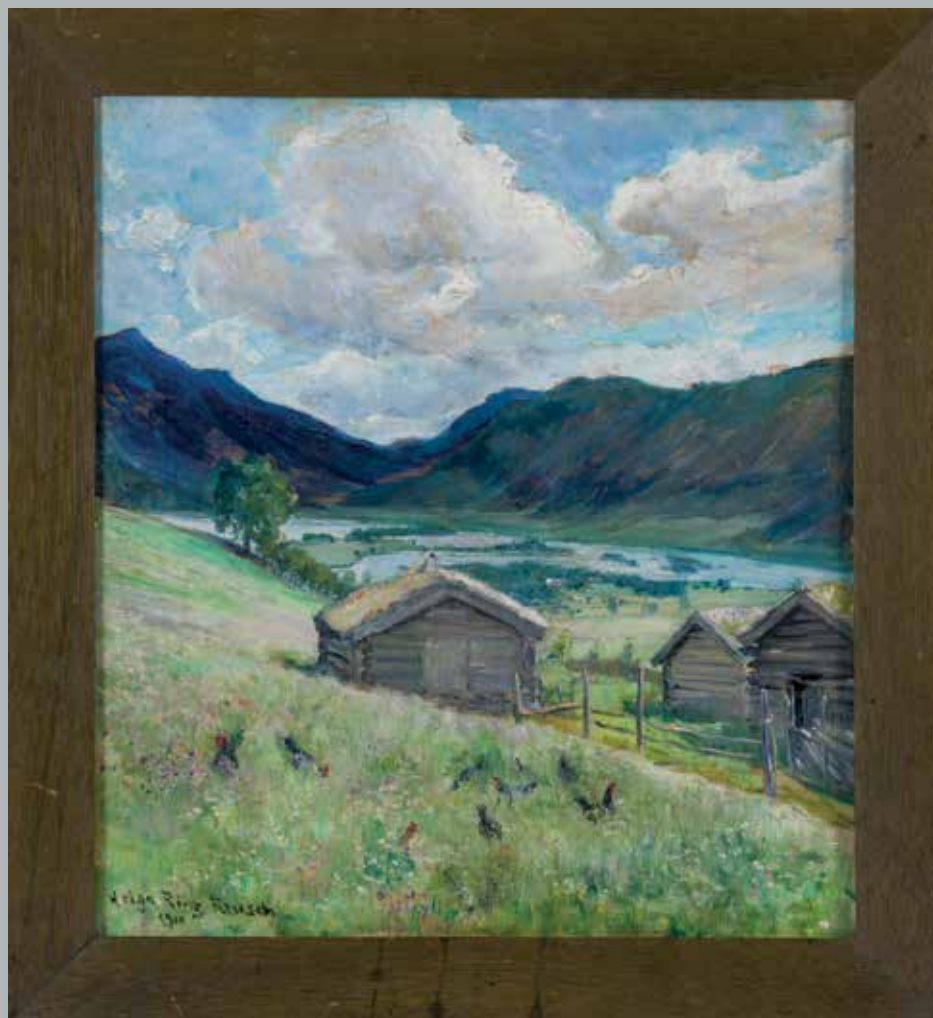
45 000,-

Tre malerinner på Sygard Storvik 1894

Fra venstre Alice Phil, Laila Hvalstad og Johanna Bugge

Vi takker Lillehammer Kunstmuseum for tilsendt katalog

34. HELGA RING REUSCH (FREDRIKSTAD 1865 – HVALSTAD, ASKER 1944)

«FRA VALLE I SETESDALEN MED HUS OG HØNS»

(«Hun malte flere steder i landet, etter 1900 ofte i Setesdal») Wichstrøm side 218

Olje på lerret, 48x42,8cm

Signert og datert nede til venstre: Helga Ring Reusch 1900 (?) (årstallet er noe utydelig)

Originalrammen. Denne har samtidig utstillingsetikett fra Boston, Mass. USA. Også en etikett med «Return...» (begge etikettene brunet og med avrivninger).

Det er en solid læringsbakgrunn som understøtter Helga Ring Reuschs kunstnerskap. Allerede 20 år gammel ble hun elev av Erik Werenskiold og denne innflytelsen skulle prege hele hennes produksjon. Hun debuterte på høstutstillingen i 1886. Andre læremestre av betydning for henne er Hans Heyerdahl, Eilif Petersen, Chr. Krohg, Gerhard Munthe, Pierre Puvis de Chavannes og Harriet Backers malerskole. I årene 1896 – 97 er hun på kunstakademiet i Bosten, USA (Det er trolig en sammenheng her med utstillingsetiketten på baksiden).

Helga Ring Reusch medvirket på flere internasjonale og norske utstillinger blant annet er hun i 1900 representert på Verdensutstillingen i Paris. På Norges Jubileumsutstilling på Frogner i 1914 hadde hun med to malerier i katalogen.

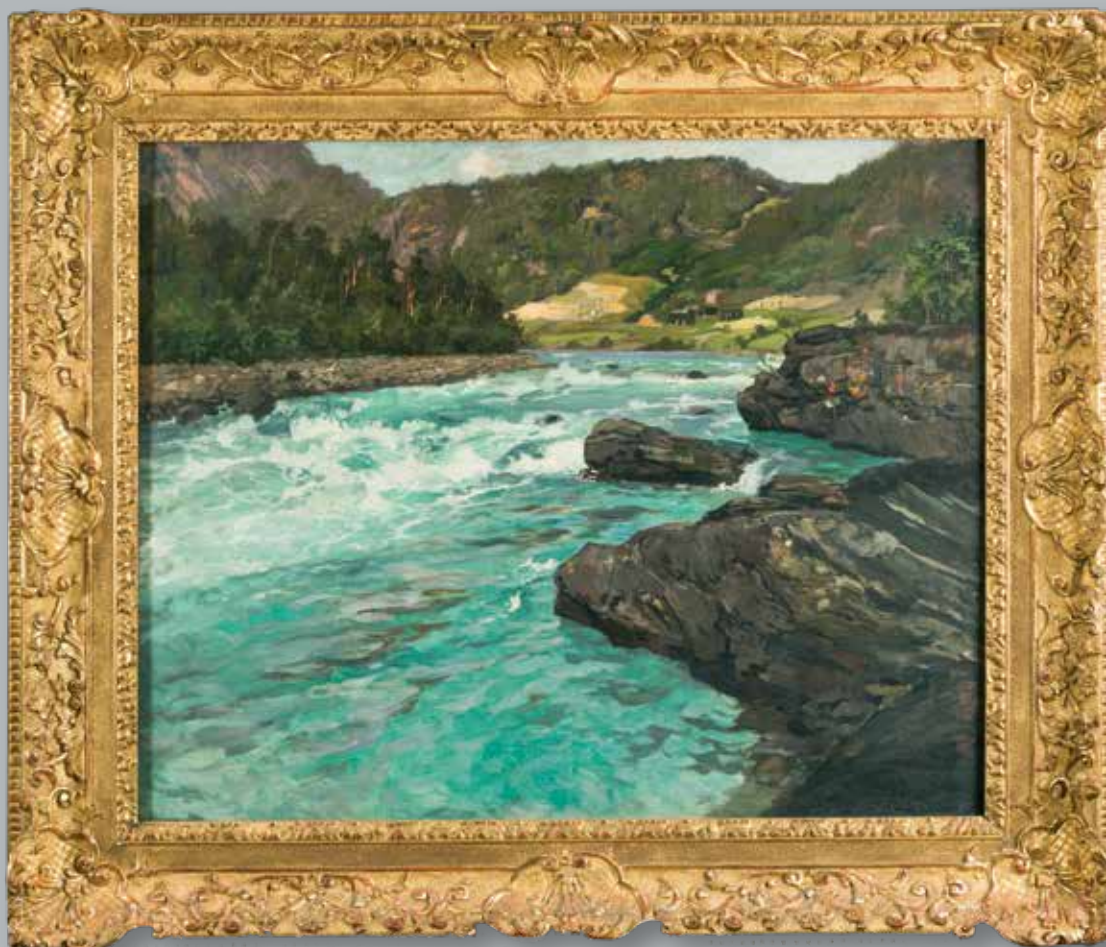
En liten digresjon: Helga Ring Reusch var gift med direktør og geolog Hans Henrik Reusch (1852 – 1922) som var Bibliofilklubbens første formann. En Klubb som for øvrig undertegnede er et stolt medlem av. Nå i mars 2022 feirer Bibliofilklubben 100-årsjubileum!

Proveniens: Ukjent år: Utstilling i Boston, USA, privat samling Kyrksæterøra

Litteratur: Anne Wichstrøm «Kvinneliv Kunstnerliv – Kvinnelige Malere i Norge før 1900» Gyldendal 1997, om Helga Ring Reusch side 218 samt en rekke flere andre steder i boken.

22 000,-

MALERI AV FRITS THAULOW FRA SENSOMMEREN 1904 I «OTTTDALEN»
OMTALT OG AVBILDET I BOKEN OM KUNSTEN I GUDBRANDSDALEN
UTSTILT I LONDON 1906 OG I KUNSTNERFORBUNDET 1933

35. FRITS THAULOW (CHRISTIANIA 1847 – VOLENDAM, HOLLAND 1906)

«FRA ÅSÅREN I OTTADALEN 1904»

Olje på lerret, 65x82cm

Signert nede til høyre: Frits Thaulow

Kraftfullt maleri utført fra Åsåren i Ottadalen. Da Frits Thaulow besøkte Norge sommeren 1904 ville han reise til Otta for å male og ankom dit på sensommeren. Han utførte her flere varianter basert på den grønne elven i sentrum som kaster seg ned gjennom dalføret. «I sine siste år 1904 – 06 lot Thaulow ofte fargene spille med større dristighet enn noen sinne, slik som i bildene fra Ottaelva under en tur til Norge i 1904» (Norsk kunstnerleksikon bind IV, side 201).

Hos Tor Refsum er maleriet avbildet på side 57 og på side 156 leser vi under note 13 hva Ola Veggum sier om bildet: «Motivet er fra Ottadalen—fra gamle Åsårbrua og oppover mot Åsårdagene – med foten av Andersshø lengst til venstre. Thaulow har vel stått på brua og malt det. Gardene i bakgrunnen er mye forenklet, idet en fra dette sted ser husene i øvre Åsåren over husene i nere Åsåren. Men det er selvsagt elva som har interessert Thaulow. Den renner her stri og danne især i flom en skummende foss. På dette bildet har elva vært liten»

Frits Thaulows reisefølge til Otta sensommeren 1904 var maleren og kritikeren Kristian Haug. De bodde på Otta under oppholdet og syklet hver dag noen kilometer opp til Åsåren. De påbegynte maleriene ble mellomlagret på et lite bruk i nærheten.

Utstilling: *The international Society of Painters, Sculptors and Gravers* London, Januar – Februar 1906, katalognummer 152 med tittel: «The Green River – Norway», Kunsternes Hus, Oslo 1933, katalognummer 98, der oppgitt daværende eier Therese Dahl.

Proveniens: Therese Dahl, oppgitt eier i katalogen fra Kunsternes Hus i 1933, hennes signatur på blindrammen, maleriet har siden 1930-tallet vært eid av samme familie i Oslo

Litteratur: Tor Refsum «Gudbrandsdalen og malerne» Oslo 1948, maleriet avbildet side 57 med tittel: «Fra Åsåren i Ottadalen», omtalt i note 13 side 156

Takk til mag.art Vidar Poulsson for grundig informasjon om maleriets bakgrunn og proveniens

250 000,-

36. JULIANE FREDRIKKE LANGBERG (CHRISTIANIA 1856 – OSLO 1930)

«UVDAL STAVKIRKE I NUMMEDAL»

Olje på lerret, 55x39cm

Signert nede til høyre: J. Langberg

(Det ligger i malingen også et par underliggende signaturer av Langberg som åpenbart har jobbet med maleriet i flere omganger, sjekket hos konservator)

Juliane Langberg må sies å ha solid utdanning med lærere som Herman W. Anker, Gerhard Munthe, Harriet Backer, Eilif Peterssen og Erik Werenskiöld. Studieopphold i Paris under Auguste Delécluze.

Ett av hennes spesialfelt var tolkninger av lysvirkninger. Hun hadde en rekke separatutstillinger og deltok på flere betydelige kollektivutstillinger som Verdensutstillingen i Paris 1900. På denne begivenheten deltok ikke mindre enn 11 norske kvinnelige utstillere!

Et spennende maleri fra Uvdal stavkirke (tidligere kalt Opdals stavkirke). Kirken er fra 1100-tallet og ble opprinnelig bygget som en én-skipet stavkirke. I dag er det en korskirke i stavverk.

Proveniens: Privat samling i Bærum

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon, bind II 1983, Anne Wichstrøm «Kvinneliv Kunstnerliv – Kvinnelige Malere i Norge før 1900» Gyldendal 1997, om Juliane Langberg side 213 – 214

25 000,-

37. JENS RICKARD NILSSEN (VALBERG I LOFOTEN 1880 – OSLO 1964)

«MOR MED LEKENDE BARN»

Olje på lerret, 78x70cm

Signert nede til høyre: Jens R. Nilssen

Signert på lerretets bakside: Jens R. Nilssen, Helvik

Trolig malt før 1910

Det er meget sjeldent å se malerier av Jens Rickard Nilssen. Han var på Statens Kunst- og håndverksskole i 1900 og elev på P.S. Krøyers malerskole i København. Han stilte ut på Høstutstillingene i Kristiania i 1905 og 1907. Senere ble det som svært produktiv tegner man gjerne tenker på ham som. Han var tilknyttet Norsk barneblad i 50 år.

Det er derfor morsomt å kunne presentere dette vakre interiøret fra Nilssens hånd.

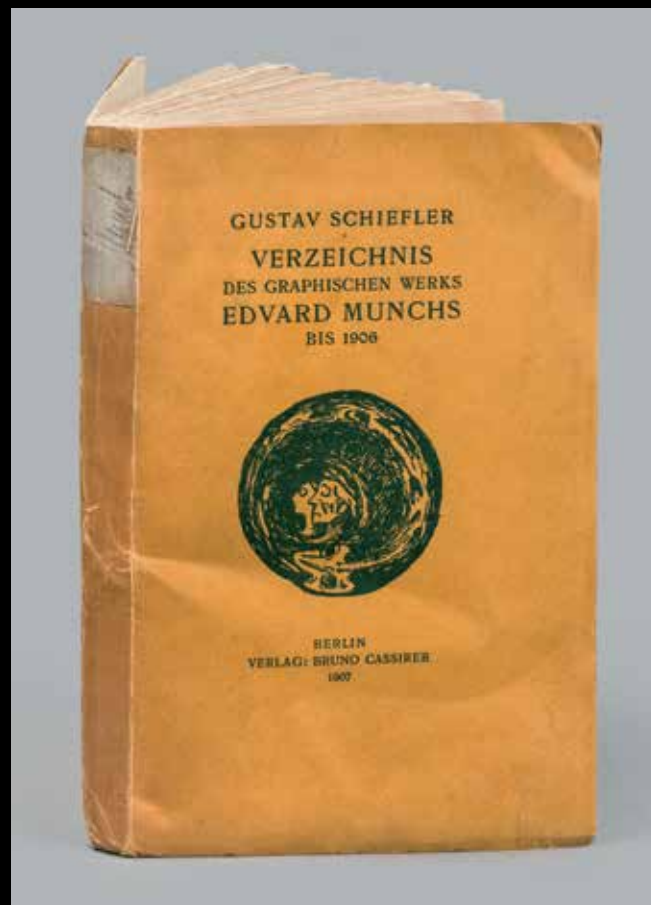
Utstilling: Arnulf Øverlands Galleri i Kristiansund

Litteratur: Norsk Kunstnerleksikon bind III

18 000,-

JENS R. NILSSEN

VIKTIG BOK FOR SAMLERE AV EDVARD MUNCH

38. (EDV. MUNCH) – GUSTAV SCHIEFLER

"VERZEICHNIS DES GRAPHISCHEN WERKS
EDVARD MUNCH BIS 1906 – ALS MANUSKRIFT
GEDRUCKT»

8vo, 23x15cm, med to originalraderinger av Edvard Munch
Ubekåret eksemplar med de originale gule omslagene
BERLIN (hos Bruno Cassirer) 1907

Nummer 141 av 370 eksemplarer på utvalgt "Holzfreiem
Papier" (totalopplaget var 400 eks.). Dette er den såkalte
"SCHIEFLER I", den første opptegnelsen over Edvard
Munchs grafikk frem til 1906. Bevart i vårt eksemplar er de
to originalraderingene av Munch fra 1907: "Kvinnehode"
(Woll 288b) og "Fra Åsgårstrand" Woll 289bII.

Et svært velholdt eksemplar av et viktig verk i norsk
kunsthistorie.

Litteratur: Gerd Woll "The complete Graphic Works" 2001,
nummer 288 og 289 og appendix V

55 000,-

39. HERMAN STRUCK

"DIE KUNST DES RADIERENS"

Komplett bok, 23x18,6cm

I forlagets dekorerte originalbinbd.

BERLIN hos Paul Cassirer 1919

Vakker kunstbok med originalgrafikk av Max Lieberman, Paul Baum, Hans Meid, Herman Struck, Max Slevogt og Edvard Munch. 3. opplag av boken. Med Edvard Munchs originalradering fra 1908 "Norwegische Landschaft" Woll 298.

Boken og de grafiske trykkene er helt lytefrie uten flekker. Kun to mindre limte sprekker øverst og nederst på rygg – fals og sprekke papirfalsen bak tittelbladet. Men boken er fortsatt fast og fin, "som ny".

Litteratur: Gerd Woll "The complete Graphic Works" 2001, nummer 298

9 000,-

40. CURT GLASER

"EDVARD MUNCH VON CURT GLASER"

Komplett bok, 26x19,2cm

Originalt gult sjirtingbind med typografisk tekst og illustrasjon

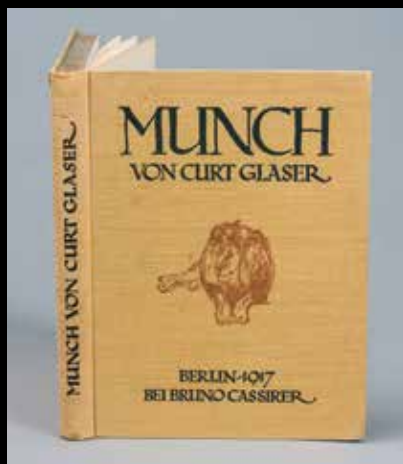
Verlag von Bruno Cassirer, BERLIN 1917

MED ORIGINALRADERING AV EDVARD MUNCH
"BILDNISSTUDIE"

Et godt eksemplar.

Litteratur: Gerd Woll "The complete Graphic Works" 2001, nummer 277

8 000,-

MED MUNCHS "NORWEGISCHE
LANDSCHAFT" (FRA ÅSGÅRSTRAND)

41. MARIE HAUGE (DRAMMEN 1864 – OSLO 1931)

«BRITA MED SIN DATTER ASTRI OG SVIGERMOR MARIE MUNKEN I STUA I MUNKEN, BALESTRAND»

Olje på lerret, 76x61cm

Signert nede til høyre: Marie Hauge

Påskrift på blindrammen: «Nu arvet etter mamma Mary 5-78»

Marie Hauge hadde en solid kunstnerisk utdannelse med start i 1888 hos C. Krohg og H. Heyerdahls malerskole. Videre på Tegneskolen, Eilif Peterssen, Erik Werenskiöld, Sven Jørgensen, Harriet Backer og franske akademier. Harriet Backers innflytelse har antagelig telt mest. Kunstverket vårt er et svært interessant og fint maleri utført av en kunstner som har flere malerier fra Balestrand i Sogn i sin produksjon. Til maleriet medfølger en avisartikkel fra lokalavisen fra januar 1990 der begravelsen til «Brita i Munken» omtales og vi kan lese om hennes rørende livshistorie. Da hun døde i 1990 var hun 96 år gammel. Et langt og strevsomt liv var til ende, men det synes på en måte også ha vært trygt for seg og familien. Hun var en flittig bidragsyter til familiens opphold og drev både med syng og fiske på fjorden for å få endene til å møtes. Noen år før hun døde ble hun intervjuet av avisen, og hun ble spurt hva hun syntes om den nye tiden, det kom da kjapt fra Brita: «De æ ei stygge tid du! Før hadde me ti te å lyast inn te kårandre for å høyre om noken var vealause elde potelause. No ser du ikkje eit menneske meir. Nei, da æ ei stykke ti å leva i!». Da spørs det om det er noe særlig bedre nå i 2022 ca. 35 år senere...

På avisartikkelen er det med penn påskrevet hvilke personer som Marie Hauge har skildret i vårt maleri.

Proveniens: Tidligere i samlingen på Kviknes Hotell i Balestrand

40 000,-

42. JOHN ANDREAS SAVIO (BUGØYFJORD I SØR-VARANGER – OSLO 1938)

«JOMPA MED ULVEN – JOMPA GUMPIN»

Tresnitt, 20x30cm

Signert, påskrevet og nummerert: John Savio 55/100 Jompa med ulven (Jompa Gumpin)

Berntsen – Parmann nr. 83, Gaup, Bang, Moen og Lorck nr. 94

Dette fine motivet var ikke med i den store samlingen av Savioarbeider Galleri Bygdøy Allé solgte i 2019 i «The Myth of the North».

Proveniens: Privat samling Oslo

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind III, 1986, Arnstein Berntsen – Øistein Parmann «Savio Grafikk» Oslo 1980, Ailo Gaup, Niels Christian Bang, Svein Moen og Anne Marie Lorck «John Andreas Savio» Oslo Kunstforening 2002, Ørnulv Vorren «Savio» Utstillingkatalog, uten sted og år, 1970-årene

27 000,-

FRA KONGLUNGEN I ASKER

43. THOROLF HOLMBOE (VEFSN 1866 – OSLO 1935)

«FRA KONGLUNGEN I KRISTIANIAFJORDEN 1915»

Olje på lerret, 90x110,5cm

Signert og datert nede til venstre: «Th Holmboe 1915»

En svært representativ originalramme

På blindrammen et eldre nummer «No 30» og en interessant etikett:

«Th. Schau (Ruseløkkens Trevareforretning) Ramme- & Rullegardinsfabrik Forgyldeværksted. - Forlag af Rigsforsamlingen paa Eidsvold 1814 – (Litografisk Farvetryk i Nationalramme) – Kontor og Udvalg: Drammensveien 2 – Ruseløkkens Baza 1 & 3»

Proveniens: Privat samling i Bærum

55 000,-

VINTERMOTIV MED KOLSÅSTOPPEN

44. THOROLF HOLMBOE

«VINTERMOTIV MOT KOLSÅS I BÆRUM 1919»

Olje på lerret, 110x90cm

Signert og datert nede til venstre: «Th Holmboe 1919»

Originalrammen (O. Skovsrud)

Proveniens: Privat samling i Bærum i nærheten av Kolsås

45 000,-

45. THOROLF HOLMBOE

«KYSTLANDSKAP MED SEILSKIP»

Olje på lerret, 66x90cm

Signert nede til venstre: Th Holmboe

Trolig malt rundt 1920.

Et friskt malt bilde. Noen krakelereringer, men hengt riktig er det lite synlig.

Proveniens: Privat samling i Oslo

18 000,-

46. HALLVARD BLEKASTAD (ØSTRE GAUSDAL 1883 – 1966)

«STÅENDE PIKE 1916»

Olje på lerret, 110x68cm

Signert og datert nede til høyre: Hallvard Blekastad 1916

I følge påskrift på blindrammen forestiller maleriet Marie Lockert malt i skogen ved Bauker sanatorium i Østre Gausdal.

Originalrammen

Hallvard Blekastad fikk sine første undervisninger av Henrik Sørensen, Oluf Wold-Torne og Thv. Erichsen i sommermånedene 1910 – 13. Videre på Statens Kunst- og håndverksskole 1913 – 19. Viktig studietur til Paris våren 1914.

Blekastad debuterte på Vårutstillingen i Kristiania Kunstforening i 1912. Oppholdet i Paris 1914 ble benyttet på atelieret til E. Othon Friesz og studier av H. Matisse og P. Cézanne, noe som ga blant annet stor kjennskap til aktmaleriet.

Proveniens: Privat samling i Bærum

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon bind I, Milada Blekastad «Hallvard Blekastad – Glimt frå eit kunstnarliv» Universitetsforlaget 1983

45 000,-

«KYSTENS MALER» (TONE KLEV FURNES)

Amaldus Nilsen

47. AMALDUS CLARIN NIELSEN (MANDAL 1838 – OSLO 1932)

«LYSREFLEKSER LANGS KYSTEN VED CADIZ»

Olje på lerret, 62x96cm

Signert nede til høyre: Amaldus Nielsen og noe utydelig datert nede til høyre: 1922 (?)

Selv i høy alder fortsatte Amaldus Nielsen å være en kreativ kunstner tro mot sine grunnleggende kunstnerverdier. Vi har til katalogiseringen vært så heldige å få følgende bidrag fra kunsthistoriker Tone Klev Furnes. Kildene er hennes egen bok «Amaldus Nielsen (1838-1932) – Kystens maler»:

Christian Krohg fremhevet Amaldus Nielsens skarpe iakttagelsesevne ved gjengivelsen av luft og vann i sin omtale av utstillingen som Amaldus Nielsen hadde hos Blomqvist i 1909. Anmeldelsen sto på trykk i Morgenposten 12. august det året:

Amaldus Nielsen kjenner sjøens mangfoldige faser og bevegelser og bølgenes lover, så hans vann alltid går godt. En liten svak bris lar han gjerne blåse henover en eller annen fjord. Hans tone i forhold til luft og vann er så sann som det er mulig å bli, og uten noen gjentakelse fra tidligere. Men man føler denne lille bris, og man hører det sagte sus av de lange, lave bølger, som ikke setter skum. Han ser at akkurat sånn må denne lille bris fylle seilet på båten der ute (...).

Amaldus Nielsen regnes som vår første friluftsmaler. Han fant sine motiver langs kyststripen Hvaler, Ny- Hellesund, Mandal, Jæren og Fjærland, men også steder som Rosendal og Balestrand, samt flere andre steder i norsk natur. Hovedvekten av hans studier og malerier viser motiver fra kysten. Med lyset som medspiller vandret han i norsk natur i en 70- års periode; fra 1850-årene til helsen vanskeliggjorde reisingen i 1920-årene. Amaldus Nielsen ville fange lysets skiftninger og farger direkte ute i naturen, og han gjorde det før dette var blitt vanlig arbeidsmetode i malerkunsten i Norge fra 1880-årene. Studiene utgjør en stor del av hans samlede verker i dag. Han signerte studiene fra vandringene i naturen fordi han betraktet dem som selvstendige verk i seg selv. Også lerreter i større format malte han helt ferdig ute foran motivet. Studiene dannet også utgangspunkt for malerier malt innendørs på atelieret høst og vinter.

Amaldus Nielsen var elev av maleren Hans Gude i to perioder; først under sine studier ved kunstakademiet i Düsseldorf 1857-1859 og senere ved kunstakademiet i Karlsruhe i 1867-1868. Amaldus Nielsens arbeidsmetode karakteriseres allerede fra 1850- årene av gjennom et direkte og nært naturstudium, og en nesten vitenskapelig gjengivelse av atmosfæriske forhold som dis, tåke og brytninger i kontakten mellom luft og vann. Av stor betydning for hans kunstneriske egenart var en sjøreise til Cadiz i 1859-1860. Reisen med båt, fra hjembyen Mandal, over Atlanterhavet til Cadiz i Spania gav Amaldus Nielsen anledning til å dyrke lyset og de atmosfæriske virkningene i solskinn, tåke, dis og regn. I et brev han skrev til jernverkseier Diderik Cappelen skinner det nå tydelig gjennom hvordan han definerer sitt kunstneriske program:

(...) Det er jo ikke min Plan at blive Marinemaler, men Kystmaler, men jeg troede en Søtur vilde være god. (Brev fra Amaldus Nielsen til Diderik Cappelen, datert 23.7.1860)

Amaldus Nielsens interesse for belysning og naturstudium fikk dermed nye impulser, for friluftsmaleriet var i sterk vekst i Düsseldorf.

I 1864 ble Hans Gude kalt til professor ved kunstakademiet i Karlsruhe, og i hans produksjon fra Karlsruhe opptar lysreflekser i vann en vesentlig del av hans oppmerksomhet – enten som småbølger fra innsjøer i solgangsbris eller fra kyst og hav med robåter og seilskuter. Blant Hans Gudes norske elever var Kitty Kielland, Nicolai Ulfsten, Eilif Peterssen, Frits Thaulow og Amaldus Nielsen.

Hans Gudes friluftsmaleri må ha virket inspirerende på Amaldus Nielsen, især Gudes oppmerksomhet for solreflekser i vann. Om vi betrakter Nielsens produksjon etter oppholdet i Karlsruhe, kan vi se en vedvarende interesse for speilingen av solskinn over vann, stille vann og solreflekser i småbølger. Vi har grunn til å anta at Amaldus Nielsen med sin interesse for kyst og hav fikk viktige impulser gjennom Hans Gudes undervisning i Karlsruhe.

Litteratur: Norsk kunstnerleksikon, bind III, 1986, Tone Klev Furnes: «Amaldus Nielsen (1838-1932) – Kystens maler» Dreyer 2000

45 000,-

48. KARL EDVARD DIRIKS (CHRISTIANIA 1855 – HORTEN 1930)

«STORMFULL SJØ I DRØBAK»

Olje på lerret, 86x124cm

Signert nede til høyre: Diriks

Et maleri som må kunne karakteriseres som «ekspressivt – impressionistisk» utført av en av våre «mest franske» malere. Som det står i Norsk kunstnerleksikon bind 1 side 488: «På sin første Pariserreise 1882 – 83 hadde han stiftet bekjentskap med impresjonismen, særlig hadde Monets store utstilling i mars 1883 gjort sterkt inntrykk på ham». Diriks oppholdt seg i lengre perioder i Frankrike og malte ofte derfra også kystbilder. Han ble i Frankrike kalt «Vindens maler». Noe dette bildet er et godt eksempel på!

Kunstneren bodde i perioder i Drøbak der han hentet mange av sine fineste motiver med ulike skildringer av koloristiske aftenstemninger

Proveniensi: Privat samling i Oslo

38 000,-

49. DAGFIN WERENSKIOLD (BÆRUM 1892 – 1977)

«BONDEFAMILIE 1927»

Olje på lerret, 88,5x94cm

Med en (noe senere av sekundær art) monogramsignatur og datering nede til høyre: DW 1937

To stempler fra «Zollamt Wien», utstillingshistorikk og navnepåskrifter på blindrammen samt påskrift «D. Werenskiold, Filtvedt»

Originalrammen

Dagfin Werenskiold karakteriseres i Norsk Kunstnerleksikon som «en av sin tids mest særpregete kunstnere, aktivt skapende i 70 år». Kanskje ikke så rart når vi vet at han vokste opp i og rundt den innflytelsesrike «Lysaker-kretsen». Allerede i 1911 og 1913 var han på studiereiser i Paris og Provence.

Motivet med den trauste bondefamilien er trolig hentet fra oppholdet han hadde i Volda fra 1926 og noen år fremover. Dette sammen med blant annet «Småbrukerfamilie» (Trondheims Faste Galleri) er hovedverk fra perioden. Realistiske bilder, men dog med nasjonalromantiske undertoner. Dagfin Werenskiöld var en av den litt senere generasjon enn de fleste andre norske kunstnere som ble invitert til en stor mønstring av norsk samtidskunst i Zürich (1932) og Berlin (1933). Utstillingen var en oppfølging av «Nyere tysk kunst» som ble avholdt i Oslo 1932 og en større mønstring av Edvard Munch i Berlin 1927. Det meget spesielle momentet er, og som i ettertid har gjort utstillingene berømte, at da utstillingen åpnet i Berlin hadde nazistene 30. januar overtatt makten i Tyskland. Det var usikkerhet om den ville bli gjennomført etter flere avsettelser av museumsdirektører etter maktovertagelsen, men avgjørende ble at direktør Ludwig Justi og museumsmannen Ludwig Thormaehlen i «Nationalgalerie Berlin» ønsket utstillingen avholdt. Kunst var nå viktigere enn noen gang før! Utstillingen ble til tross for de krevende forholdene en suksess og den gikk senere videre til Geneve og Lübeck.

Vårt maleri av Werenskiöld fikk meget god kritikk og kunstneren fikk blant annet karakteristikken «har en avbalansert kraftfull stil – hans Bondefamilie er et sterkt bilde» (Berliner Börsen Zeitung) og ...»En sterk begavelse er utvilsomt Dagfin Werenskiöld» (Deutsche Allgemeine Zeitung).

Ut fra foto i «Kunst og Kultur» har maleriet vært usignert på utstillingen i 1933. Maleriet ble siden stilt ut i Kunstnernes Hus i Oslo i 1937 og i den forbindelse, eller noe senere, kan det, mest trolig av kunstneren selv, ha blitt signert og datert. Men dette viktige maleriet har uansett en meget sterk og udiskutabel proveniens.

Proveniens: Dagfin Werenskiöld, navn på blindrammen: «Adv. O. Thommesen, Frognersterv. 3», privat samling

Utstilling: Zürich, Berlin, Geneve og Lübeck 1932 – 1933, Kunstnernes Hus i Oslo 1937, katalognummer 3

Litteratur: «Kunst og Kultur». Særtrykk av 10. årgang fra 1933 og artikkelen: «Norsk Nutidskunst i Tyskland og Sveits. Maleriet omtalt side 187, side 190 og side 192. Det er avbildet side 189, Norsk kunstnerleksikon bind IV, 1986, Kristin Tandberg «Utstillingene «Nyere tysk kunst» i Oslo 1932 og «Zeitgenössische Norwegische Malerei und Skulptur» i Berlin 1933: Norsk-tysk samarbeid under nasjonalsosialismens fremmars» Master thesis, et sammendrag, 2003

30 000,-

50. RUDOLPH THYGESSEN (KRISTIANIA 1880 – OSLO 1953)

«TIL SETERS, FLATDAL 1937»

Olje på lerret, 81x101cm

Signert nede til høyre: R. Th. 37

Påskrevet tittel på blindrammen: Til seters 1937

«Det er inderligheten i opplevelsen og den bevisste og klart beherskede evne til å tolke sin skjønnhetsglede som særmerker RT. Få er fargekunstnere som han, finere i blikket for nyansenes

Innbyrdes samklang og kontrast, få er kresnere og omtenkssommere i valget av sine uttrykksmidler. I 1937 drog han opover til Flatdal, og det er tydelig at bekjentskapet med koloritten der, i bondekunst, bondehus og i naturen, satte dype og varige merker hos ham. En ser det i det billedet, «Til seters», han malte denne sommeren, hvorledes malergleden, det spontane inntaket i den verden som omgav ham, bringer liv og varme i hans kunst. Det er idyll og fargefest, sang og klang i denne komposisjonen...»

Rudolph Thygesens kunstneriske utdannelse var sterk med læremestre som Chr. Skredsvig, Harriet Backer og Kristian Zahrtmann og senere opphold i München og Paris.

Utstilling: Kunstnernes Hus Oslo november 1938, katalog 107 (stempel på blindrammen)

Litteratur: Einar Østvedt «Telemark i Norsk Malerkunst» Oslo 1942. Omtalt side 142 og avbildet side 143 (feil årstall under fotografiet)

40 000,-

51. EVEN ULVING (HELGELAND 1863 – ÅSGÅRSTRAND 1952)

«FRA FERGETEIET VED ÅSGÅRSTRAND»

Olje på lerret, 50,5x70,5cm

Signert nede til venstre: E. Ulving

På blindrammen påskrevet: «Aasgaarstrand»

Motivet er tatt nedenfor «Grand hotell» i Åsgårstrand og gir oss assosiasjoner til Edvard Munchs malerier fra stedet. Maleren Even Ulving bodde etter hvert på «Borgen» og har malt i de fleste kroer og kriker av Åsgårstrand.

Even Ulving var en folkekjær kunstner. Han malte både portretter og figurbilder, men landskapsmaleriene hans oppnådde størst popularitet. Særlig oppmerksomhet vakte hans vakre naturmotiver fra Nord-Norge og fra området rundt Åsgårstrand.

Hans utdannelse bestod først i at han var en av de siste malerne som dro til München 1885 – 86. Så gikk ferden til Paris og Académie Julian og den kjente maler Adolphe Bouguereau (1825 – 1905). «Oppholdet hadde stor betydning for Ulvings kunstneriske utvikling selv om hans teknikk og stil skiller seg radikalt fra det Bouguereau selv praktiserte» (Storm Bjerke side 9).

Litteratur: Arne Eide «Åsgårstrand – Om hvite hus og løvkroner – Spredt historikk» Bergen 1946

Norsk kunstnerleksikon bind IV, 1983, Tore Ulving – Med innledning av Øivind Storm Bjerke: «Even Ulving Fra helgeland til Åsgårstrand» Gyldendal 1997

45 000,-

52. HENRIK SØRENSEN (VÄRMLAND 1882 – OSLO 1962)

«ÅNONDKNATTEN VINJE 1954»

Olje på lerret, 62x71cm

Signert nede til høyre: HS

Tittel og datering både på lerret og blindrammen.

Henrik Sørensen er en viktig kunstner som i aller høyeste grad har sitt navn hugget inn i norsk kunsthistorie. Han er ikke viet mindre enn 10 sider i Norsk kunstnerleksikon bind IV!

Henrik Sørensen var mye i kraft av sin sterke personlighet en sentral figur i 1900-tallets kunstliv og kunstdebatt. Hans sterke engasjement kunne både støtte, men også ramme andre kunstnerkollegaer. Men han var én det ble lyttet til og han hadde faglig tyngde som få. Hans kunstneriske utdannelse var bred med undervisning av dyktige lærere i Oslo, København og Paris. Vi trekker her frem elevtiden under Henri Matisse 1908 og våren 1910. Holmsbu er takket være Sørensen og hans sønn blitt et kunstnerisk midtpunkt i Norge og Sørensen var en av bidragsyterne til Rådhusdekorasjonene i Oslo.

Fjellbildene til Sørensen kjennetegnes ofte av en rik koloritt med oppløsende tendenser av detaljene i maleriet. Motivene fra Vinje i Telemark er kanskje de kjæreste. Vi blir imponert over naturinntrykket, sett og skapt av erfarne kunstnerøyner, når vi betrakter det store maleriet fra «Ånondknatten».

Proveniens: Petter Emil Steen, Gjetsum gård

50 000,-

BERØMT OL-DESIGN FRA 1952

52. KNUT YRAN

(Kristiania 1920 – Mallorca 1998) –
DESIGNET AV

«VI OLYMPIC WINTER
GAMES OSLO 1952»

Den originale 13-fargers
litografplakaten til OL i Oslo i
1952 designet av Knut Yran.

100x62cm. Fagmessig og riktig
montert på lerret av konservator.

Lekker innrammet

EN IKONISK PLAKAT OG NORSK
SKIHISTORIE I HØYESTE POTENS

Knut Yran (opprinnelig
Johannesen frem til 1942) var
illustratør, designer og forfatter.
Fikk malerisk undervisning i 1941
av Torstein Torsteinson. Yran
var en betydelig bidragsyter
og utøver innen norsk reklame
og bokkunst på 1950-tallet.
Han satt i flere styrer innen
norske og utenlandske
designorganisasjoner. Flere av
hans turistplakater som The
Cradle of Skiing, Land of the
Midnight Sun og Trollidays er
etterspurte samlerobjekter.

Vårt eksemplar er i meget god
stand med usedvanlig friske
farger.

75 000,-

53. KNUT YRAN

(Kristiania 1920 – Mallorca 1998) – BORDMODELL
DESIGNET AV

«DE VI. OLYMPISKE
VINTERLEKER 14.
FEBRUAR – OSLO 1952
– 25. FEBRUAR REIS DIT
MED SAS»

Den originale litografiplakat –
bordmodell til OL i Oslo 1952
designet av Knut Yran.

48,5x33,5cm. Med den bevarte
originale støtteklaffen

I nederste marg: «Printed in
Norway By: A*S. Copia»

Øverste og nederste venstre
hjørne bare lett støtt

25 000,-

APPENDIX TIL KATALOG 49 – III

FRODE SKAG STORHEIM:

ARBEID MED EN BIOGRAFI OM MALEREN

HANS DAHL (1849 – 1937)

Galleri Bygdøy Allé – Kunstantikvariat PAMA har gjennom 30 år omsatt en rekke malerier av Hans Dahl (1849 – 1937). Dette skyldes ikke bare at maleriene av Dahl er populære i markedet, men skyldes også innehaverens forkjærlighet for Sogn med sitt Lusterblod i årene. Med dette som bakgrunn så er det vanskelig ikke å bli begeistret for vakker vestlandsk natur og folkeliv samt et godt håndverk.

Vi har blitt kjent med Frode Skag Storheim fra Bergen som er i gang med innsamlingsarbeid som forhåpentligvis ender opp med en biografi om maleren Hans Dahl. Ved å la Storheim selv her i katalogen fortelle leserne om sitt prosjekt, så håper vi det kan bidra til å bringe frem noen skatter av kunstneren som kan kaste enda mer lys over Dahls kunst og interessante liv i Norge og Tyskland.

Illustrasjonene som benyttes i Storheims artikkel er et lite utvalg av malerier som vårt galleri har omsatt av Hans Dahl gjennom årene 2015 – 2021.

Oslo, mars 2022

Pål Sagen

Hans Dahl får endelig sin biografi – men forfatteren trenger din hjelp!

Pianist og kulturformidler Frode Skag Storheim (33) er nasjonalromantiker på sin hals, og har i en årrekke arbeidet med å fremme norsk musikk, kunst og historie. I den forbindelse fikk han lyst til å lese biografien om maleren Hans Dahl (1849-1937), men måtte fort innse at en slik bok ikke eksisterer. Nå har Frode på eget initiativ samlet kildemateriale i vel et år, og konturene av et liv og en bok begynner å tegne seg.

Hans Dahl ble født i Granvin i Hardanger i 1849 på gården Store Graven. I en uttalelse til bladet «Naturlægen» i oktober 1932 sa han spøkefullt at han var forutbestemt «at vandre fra en grav til en annen, men håper å gjøre denne strekning lengst mulig.» Og nettopp dette greide han, og han fylte sitt lange liv og sin kunst med munterhet, lys og solskinn. Det er i det hele tatt påfallende hvor tro han var mot sitt kunstnerkall og sin motivkrets, og hvor rakrygget han stod mot kritikken som skulle komme til å hagle mot ham fra hjemlige kritikere.

Dahl var eslet til å bli militær, og faren, Hans Andreas Dahl, var kaptein i hæren. Moren kom fra Wallendahl-slekten i Bergen, og i intervju leser vi at Hans Dahl selv omtalte seg som bergenser, selv om han bodde størstedelen av sitt liv andre steder.

Hans Dahl ble uteksaminert fra Krigsskolen i Christiania i 1871 som bestemann i sitt kull, men i studietiden hadde han brukt all ledig tid på tegning og maling. Han gikk blant annet sammen med Christian Skredsvig på Eckersbergs malerskole, og i «Dager og netter blant kunstnere» skriver Skredsvig blant annet at «hans kopier efter Calame var mesterverker – og store som rullegardiner. Akk ja, når en var så begavet kunne en nok se lykkelig ut.» Det er i det hele tatt tydelig at hans samtidige kolleger anerkjente guttens formidable talent, og i 1872 pakket Dahl malersakene og la i vei sørover i Europa. Første stoppested ble Karlsruhe, hvor en stor norsk koloni studerte hos Gude. Så dro han videre til Düsseldorf i 1873, og holdt seg der til 1888.

Nøyaktig når Dahl fant sin motivkrets, og hvilke valg som gjorde at han bestemte seg for å dyrke den, har undertegnede enda ikke kommet til bunns i. Men hypotesen foreløpig dreier seg om en kombinasjon av at lys og lystig nasjonalromantikk var lett omsettelig vare i hos et pengesterkt tysk publikum, samt at den økende turismen var medvirkende til at Hans Dahl (og Adelsteen Normann m. fl.) med rette kan kalles Norges viktigste markedsførere i utlandet på slutten av 1800-tallet og inn på 1900-tallet.

Men hvem var Hans Dahl egentlig? Hva vet vi om ham?

En av de store utfordringene knyttet til å forfatte en bok om ham, og som nok har vært medvirkende til at han er så lite omtalt, er at alt innbo etter ham ble auksjonert vekk i 1958. Rubbel og bit fra hans praktfulle Villa Strandheim i Balestrand gikk under hammeren, og ble spredt for alle vinder. Dette, i kombinasjon med at det først var utover på 1990-tallet at tyske romantikere begynte å få sin renavaskelse gjennom utgivelsen av Lorentz Dietrichsons kunsthistoriske leksikon, har gjort at kildematerialet og kunnskapen om denne mangslungne herren er blitt fullstendig fragmentert.

Det vi dog vet, er at Dahl var en strålende salongbygger. Etter at han bosatte seg i Berlin i 1888 ble han medstifter av «Den Skandinaviske Selskabsaften.» Dette var festlige tilstelninger ment for å skape møteplass for skandinaviske kunstnere, musikere og liebhavere i Berlin, og Dahls hjem beskrives som åpent og gjestfritt. Dahls vennskap med Keiser Wilhelm II er nokså velkjent, og i hvilken grad disse var virkelig nære venner er usikkert. Derimot vet vi at Wilhelm II skal ha kjøpt bortimot 70 malerier av ham, og Dahl besøkte også Wilhelm flere ganger da han bodde i eksil i Doorn etter 1. verdenskrig.

Her hjemme var avisene fulle av malende beretninger fra hagefestene Dahl holdt i Balestrand om sommeren, hvor keiseren var hedersgjest: Hele eiendommen var full av tyske marinegaster som livlig vartet opp elegante damer i lekre kjoler, mange av dem sosietetsdamer fra Bergen. Sognefjorden lå speilende blank, solen skinte fra blå himmel, og på plenen danset de vals og two-step.

Like utenfor gjerdet hadde lokalbefolkningen strømmet til, og betraktet det hele med store øyne – på én meters avstand, og knapt nok det.

Men Dahl var mer enn en strålende kunstner med forbindelser til herrer med blått blod: Han fant opp et speedometer som ble brukt på både biler, tog og båter. Han tok patent på en skibinding og en lynavleder, og han bygget sin egen septiktank. Han stiftet foreninger til fremme av folkehelse, og han ble vegetarianer på sine gamle dager.

Hans Dahl hører med til de såkalte sen-düsseldorferne, og da han ble ferdig utdannet i 1876 var dette akademiet for lengst passé blant motekunstnerne. Fransk realisme og friluftsmaleri var siste skrik, og dette skulle også sette en betydelig farge på hjemlige forhold i Norge. Fransk koloritt ble betraktet som friskere, og man fikk et paradigme hvor «Norge må males i Norge.» Å tegne skisser i hjemlandet, for så å male bildet i et atelier i Tyskland var dårlig latin. Kunsten skulle gjenspeile samtiden og et samfunn i endring, og tysk imperialisme

hadde forsterket negative konnotasjoner som fantes til Tyskland og tysk kultur.

Men Hans Dahl holdt fast på sitt, og dyrket sin motivkrets. Jens Thiis, som senere skulle bli direktør for Nasjonalgalleriet, ga Hans Dahl det glatte lag i «Norske malere og billedhuggere,» og mente at «(...) hans uafslidelige repeterende storleende eller storsmilende, kåde bondetøser har intet med Norge eller kunst at gjøre. Han nævnes bare her for en viss fulstendighets skyld.»

Dette synet hos kritikerne ble i stor grad hengende ved Dahl, men det har likevel aldri rokket ved det faktum at han aldri har mistet sitt publikum: Hans Dahl har alltid stått sterkt hos private samlere. Og kanskje dreier dette seg om at det budskap han hadde i sin kunst simpelthen ikke går av moten?

Flere steder finner vi setningen «Bevar et muntert Sind, i Storm som i Solens skind,» og den kommer i flere varianter. Til bladet «Naturlægen» i 1932 sa han også at «vi malere

må (...) søke efter evne å virke med farvene, som tendt av guddomsgnisten skal lyse opp og belive menneskets liv og bringe livsglede til mangt et kvestet sinn.» De smilende budeiene går igjen i mange av hans bilder, men han mente selv at å male menneskesmilet var noe av det vanskeligste som finnes. Og når man tenker over det er det ikke så mange kunstnere som maler slik Dahl gjorde. Kanskje er det nettopp derfor han ble så populær?

Men den kanskje viktigste nøkkelen til å forstå hans kunst ligger i folkehelseperspektivet: Dahl sverget til bruk av ull, og han hadde tro på dens helsebringende effekt. Han var opptatt av et sunt kosthold, at folk skulle få tilstrekkelig med frisk luft, og ikke bo i hus som var for tette. Slik sett kan man si at forskjellen på Hans Dahl og Christian Krohg er at der Krohg malte samtidens problemer i «Kampen for tilværelsen,» malte Dahl løsningen på dem i sine glade og livfulle bilder.

Som kunstner var Hans Dahl i sin samtid meget velstående, noe som også kan være med på å forklare hans upopularitet i samtiden hos hjemlige kolleger. Ifølge Fafo var norsk gjennomsnittslønn i år 1900 på 917 kroner. I en av Dahls dagbøker fra 1914 leser vi at han i juli solgte et bilde for kr. 2500, senere et portrett til 800, så et mellomstort bilde til 1500 kr. Da skjønner en litt mer av hvilket publikum han henvendte seg til, og ikke minst hvorfor hans kobberstikk var så uhyre populære både i Norge og Tyskland: Dette var nemlig eneste måten de fleste hadde råd til å få en flik av Hans Dahl. Det passet også dårlig med den romantiske og lett puritanske kunstnermyten å selge godt: Det tydet på at kunsten du lagde sannsynligvis var for enkel og lite nyskapende.

I samtiden var det mange av de «tyskættede» romantikerne som ble motarbeidet av franskinfluerte malere eller tyske realister (som Krohg var). Forskjellen var nok i stor grad at Hans Dahl var en som tok til motmæle, simpelthen fordi han hadde en så etablert posisjon i markedet at han ikke tapte penger på å heve sin røst i kunstdebatten. Det er utallige eksempler på hvordan malere som Hans Dahl, Georg Anton Rasmussen, Adelsteen Normann m. fl. ble utelatt fra utstillinger, og/eller ble gitt dårlige plasseringer på utstillinger av komitéer og juryer som mislikte tysk romantikk.

Dette har vært med på å gi Dahl et rykte som en splittende agitator, og til en viss grad har nok den gamle krigeren i ham kanskje vært unødvendig hissig med pennen i avisene. På den annen side må all motgangen ha gått inn på ham, særlig når vi vet hvor populær han var blant folket. I sokeskriftet «Bygde-Noreg er liv laga» fra 2003 har historiker Anders

Ohnstad en symptomatisk beskrivelse fra et besøk hos Hans Dahl i 1929:

(...) dermed fekk eg høve til å møte denne kjende kunstnaren og gå omkring i villaen hans i denne vakre heimen, der det bugna av maleri i romantisk Düsseldorf-stil. Det låg haugar med utkast og halvferdige maleri på golvet i atelieret hans, og alle vegger var dekte av svære maleri, frå golv til tak.

Dahl skjøna at eg var interessert, men han åtvara meg og sa: «Du må ikke bli maler.» Grunnen til dette var at Dahl hadde vore med på ei tevling om å få eit maleri inn på Norsk Kunstmuseum. (...) Dei tolde ikkje den gamle romantiske stilen. Han var alt for søt og smilande. Fransk realisme i målarkunsten hadde vind i segli. (...)

Eg tykte det var fælt. Vakre fjordlandskap, budeier med mjølkebytta på armen, seglbåtar i sol og vind over blågrøne bylgjer – det var ein verden so full av ljøs og liv at det reint klumsa meg. Store kassar med maleri kom i retur. Den gamle professoren var heilt nedbroten.»

Noe som også må ha preget Dahl, var tapet av sønnen. I 1919 døde Hans Andreas Dahl, som også malte lyse romantiske bilder, etter at Voksenkollen sanatorium brant. Her hadde han sitt atelier, og det antas at mange av arbeidene hans gikk med i brannen. Hans Andreas fikk lungebetennelse under slukningsarbeidet, og døde etter kort tids sykeleie.

I tillegg forvitret miljøet Dahl hadde hatt i Berlin etter 1. verdenskrig, og i sum gjorde dette at han valgte å bosette seg permanent i Balestrand fra 1919. Vi kan jo bare tenke oss hva det må ha kostet å holde både det store huset i Sogn og leilighetene med atelier i Berlin. Samtlige adresser Dahl hadde er i det gamle Vest-Berlin, blant annet fasjonable Kurfürstenstrasse.

Dahls kone, Helene, døde i 1927. Henne vet vi lite om, men hun var en fabelaktig vertinne og sosietetsdame, og rosehagen hennes skal ha vært den vakreste i Balestrand. Hun var tysk, og faren hennes var historiemaler i Düsseldorf. Det er ikke utenkelig at hun og Dahl har møttes gjennom faren. Hun var født i 1862, og var bare 18 år da de giftet seg i 1880.

Når vi så har Dahls suksess hos publikum i mente, kombinert med den til dels radbrekkende kritikk han fikk av mange her hjemme, og alle de sorger han etter hvert skulle få, er det nesten enda mer imponerende å se at ikke kunsten hans ble farget av dette. For vi fikk ikke noen selvutleverende og avantgardistisk omvending hos ham. Han holdt fast ved lyset og gleden, og en urokkelig tro på at det han gjorde var riktig.

Men for at livet og produksjonen til Hans Dahl skal bli bok trenger jeg din hjelp! Undertegnede er svært interessert i å komme i kontakt med deg som har malerier, tegninger, brev, foto og annet relevant materiale. Kanskje har du, eller vet om, ting som ble solgt på auksjonen i 1958?

Alle henvendelser behandles selvsagt med største diskresjon. Ikke nøl med å ta kontakt!

Frode Skag Storheim

frodeskag@yahoo.no

+4794838985

Stor-Elvdal Hotell

EN KUNST- OG MATOPPLEVELSE MIDT I ØSTERDALEN 2480 KOPPANG

Tel.: 62460455 • Epost: pal.sagen@storelvdalhotell.no

Norsk
Kultursenter
3 km

Arnold Haukeland «Bølgen» 1979/80 foran hotellets fredete Barfrøstue. Syrefast stål, høyde 190cm + sokkel, signert

TUROPLEVELSER • MATOPPLEVELSER • KUNSTOPPLEVELSER •
KULTUROPLEVELSER

